

== Velja po pošti: ==
za oboje leto naprej .. K 26—
za en mesec .. " 20—
za Nemčijo obojeto .. " 29—
za ostalo inozemstvo .. " 35—
V Ljubljani na dom:
za oboje leto naprej .. K 24—
za en mesec .. " 2—
V pravi prejemni mesečno .. 180
== Sobotna izdaja: ==
za oboje leto .. K 7—
za Nemčijo obojeto .. " 9—
za ostalo inozemstvo .. " 12—

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 30 v
za dva in večkrat .. " 25—
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolpna pettivrsta po 60 v
Izhaja vsak dan izvenredno delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga vzni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopiral se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Kako Srbijanci ujedinijujejo jugoslovanske narode.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Bern, 26. junija 1917.

V Lozani je izšla knjiga, ki pomeni poslednji »krah« srbijske politike. Ta knjiga se imenuje »Ungarns Rolle im Weltkrieg nebst Enthüllungen über die Sarajev-voer Verschwörung«. Na naslovni strani persönlichen Erlebnisse des Kroaten Rud. Bartulitch in da jo je predelal in izdal »Gottfried Beck, Lehrer an der städtischen Mädchenschule in Bern«. Knjiga bi imela biti »senzacionalno odkritje« in postavlja sledeče famozne teze:

1. Jugoslovanska ideja — velikosrbska ideja;
2. v Hrvatski sta dve stranki: Frankova, velikohrvatska, in jugoslovanska — velikosrbska.

Iz knjige, ki obsega 247 strani, vidimo, da zavzemajo Bartuličeva »razkritja« precej akcesorično mesto, zakaj ona obsegajo od pet poglavij samo eno. Poleg tega so pisana v tako »hochstaplerskem« tonu, da je Beck sam moral napisati v predgovoru, da ne prevzema niti on kot izdajatelj, niti založnik nikake odgovornosti. Jedro knjige je v ostalih poglavjih, o katerih pa ni jasno rečeno, kdo jih je napisal. Beck pravi, da so njegovi samo citati, ali vsa ta poglavja sestojijo skoro iz samih precej spretno uporabljenih citatov iz Rennerja, Neumanna itd. Poleg tega so ti citati uporabljeni na način, kakor jih more uporabiti samo človek, ki pozna srbsko-hrvatske razmere do skrajne fineise in v poslednje detailje. In res stvar stoji tako-le:

Bartulič je špijon Azevega tipa. V knjigi sam pripoveduje, kako je špijoniral za Srbijo v Crngorici in v Avstriji, seveda proslavlja ta svoja dela kot junaške čine za jugoslovansko idejo. V Švici se je pojavil leta 1916. spomladi in poskušal je svojo srečo pri nekem avstrijskem konzulu za izsiljevanjem. Ko se mu je stvar ponesrečila, otišal je v Lozano in Ženevo in si poiskal s svojim manuskriptom srbsko družbo. Njegov rokopis je prišel na ta način v roke okrožnemu načelniku Katiću, ki vrši v Lozani srbske policijske posle in ki je bil prej v valjevskem okraju šef policije. Katić je nato napisal ostala poglavja. Knjigo je založila srbska vlada, a g. Beck, švicarski socialni demokrat, izra ali plačnarski ali pa, kar ni tudi izključeno, samo vrlo naivnega »štrmandeljca«.

Oglejmo si sedaj malo поблиže prave tendence te knjige.

Srbijanci razumevajo jugoslovansko združenje po svoje. Stanoje Stanojević, profesor belgrajske univerze, definira to

združenje v svoji poznani brošuri »Šta hoće Srbija« (Niš, 1915) tako-le: »Jednu jednostavnu jedinstvenu državu, t. j. srbsko državo, brez notranjih avtonomij, centralistično upravljeno, kjer bo srpskemu plemenu zasigurno prvenstvo in nadvlada.

V tem smislu se je vodila vsa srbijska propaganda od decembra meseca 1914 pa do danes. Belgrajska »Politika« in »Pijemont« sta leta 1915. odkrito pisala: »Mi hočemo da vladamo«, »mi hočemo da se namečemo«, »mi hočemo da budemo Prusi«, »autonomija Hrvatske bi tamam toliko vredila, koliko bi mi hteli da je priznajo« itd. Za Cvijića, najbolj poznane profesora belgrajske univerze, so Srbi »cement naše bodoče države«, ki so na srečo infiltrirani v vse jugoslovanske dežele, celo v Kranjsko, in čeprav katoličani (La Revue hebdomadaire, 10. april 1915). Za to pa seveda ne opravičuje Srbe samo njihova razprostranjenost, ampak še bolj »vignozni odtiski historije«, ki jih je povzročila »ljubezen za slobodo in neodvisnost«, »neprestane žrtve za ideal« in zato »ne bo po balkanski in svetovni vojni niti jednega Jugoslavana, ki ne bi priznaval Srbom teh sposobnosti in teh žrtv«. »Evropsko javno mnenje se je lahko prepričalo in je pripravljeno, da prizna Srbiji to vlogo« (Cvijić, istotam). In Vesnić, tudi profesor belgrajske univerze in sedaj poslanik v Parizu, je izrekel letos na Sorboni krilate besede: »Kadar se vam govori o Srbih, morate razumevati to besedo v najširšem smislu. Ona ne obsega samo Srbov v kraljevini Srbiji, ampak tudi vse Srbe v Avstro-Ogrski, kakor tudi njihove brate Slovence in Hrvate.« (»La Serbie« št. 8, 25. februarja 1917, Ženeva.) Vse srbijsko časopisje in vse njihove publikacije v Evropi in v Ameriki pišejo dosledno: »srpski ili jugoslavenski«, »jugoslavenski ili srpski«, »serbe ou yougoslave«, »südslavisch oder serbisch«, »südslavisch oder großserbisch«, in nikoli samo »jugoslavenski«, »yougoslave«, »südslavisch«. Tako čitamo celo v »Ungarns Rolle im Weltkrieg« take formule: na strani 129: »serbische (südslavische) Gefahr«; na str. 130: »Niederwerfung Serbiens (Südslawiens)«; na str. 167—168: v Bartuličevem delu: »... ob jung oder alt, muß mit allen Kräften mit uns sein und gegen die südslavische (= groß-serbische, D. H.) Strömung« itd. D. H. pomeni: Der Herausgeber. Beck, ki je zvedel za Jugoslovane šele od Bartuliča Hrvata, popravlja istemu Bartuliču Hrvatu »südslavisch« v »groß-serbisch«. Kdo ne bi verjel, da niso to istinito korekture g. Becka, švicarskega socialnega demokrata!! Ali? ...

Srbijanci so se v Srbiji strašno trudili, da besedo »jugoslavenski« diskreditirajo. V Srbiji je pomenilo »Jugoslav« toliko, kolikor »plačani iz dispozicijskega fonda v

špijonaške svrhe«. To so hoteli doseči tudi na zapadu, ker vse zapadno časopisje vrlo dobro razlikuje med srbski in jugoslavenski. Ali da bi se ipak dosegli srbijski cilji, se bobna v svet formula »serbe ou yougoslave«.

Frankova stranka je za Srbijance velikohrvatska, ki hoče hrvatizirati Srbe, t. j. srbske zemlje, in stoji v službi Dunaja. Hrvatska koalicija pa so Veliko-Srbi. Smisel: Ako mi zasedemo Hrvatsko in Slovensko, vse, kar se bo protivilo naši volji, bodo Frankovci in s tem bomo opravičevali svoja nasilja, kakor smo jih v Bolgariji z »Bugaraši«.

No, v zadnjem času se opazuje, da so se začeli Srbi vendar-le trezniti. Unešenejši uvidevajo pravo situacijo. Ruska reakcija, ki je gojila srbijski blazni šovinizem, je padla za vedno in se ne bo več povrnila. Z njo pa so umrle za vedno tudi vse srbijske fatamorgane. Kakorkoli se bo končala ta vojna, eno stoji, da Srbijanci v nobenem slučaju ne bodo sami reševali jugoslovanskega vprašanja. Diskreditirali se niso samo pri centralnih silah, nego tudi v Franciji in Angliji, posebno dobro pa jih pozna Miljukov. Demokracija ne more biti za srbijski režim in zato neki srbijski bivši minister piše prav »mile viže« v »Journal de Geneve« z dne 25. aprila v članku »La paix autrichienne et les Serbes« in pravi, da so pripravljene Srbi, da zagotovijo Hrvatom vse koncesije, samo da nočejo avstrijske rešitve jugoslovanskega vprašanja.

Da bi se vendar že enkrat Srbijanci odvadili govoriti o »koncesijah« in »konkordatu« (Pašić!)

Pašić obeta te dni v nekem intervjuu Črnogorcem »isto ravnopravnost«, ako odpravijo svojo dinastijo in se popolnoma združijo s Srbijo, kakor jo imajo »Sumadini«. Lepa stvar: brat bratu daje ravnopravnost! A drugim? ...

No, ta srbijska drevesa ne bodo zrasla v nebesa. Srbijanci so izgubili vojsko in zemljo in trebalo bi, da najdejo vsaj sedaj pamet. S takimi svojimi teorijami niso lojalnim Slovincem in Hrvatom in avstro-ogrskim Srbom ni najmanj nevarni. Pri nas je poštenje na prvem mestu in potem šele vse drugo — v Srbiji pa izgleda, da je bilo na prvem mestu varanje in politična korupcija in za to Srbijancem najlepša hvala! V.

O težavah in uspehih kmetijskega dela

je govoril v gosposki zbornici predsednik dunajske kmetijske družbe baron Ehrensels. Kot tak in kot kmet dobro pozna kmetijske razmere cele Avstrije in jih je tudi dobro očrtal. Naglašal je, da je kme-

tijstvo v vojski svoji nalogi popolnoma zadostilo in da je zmožno dati nam vsega v zadosni meri, ako se mu po drugi strani nudi vsega kar potrebuje. Ko nas je leta 1914. iznenadila vojska, smo imeli vsega dovolj ter smo v misli, da ne bo dolgo trajalo, dobro živeli in z zalogami slabo gospodarili ter jih zapravljali. Zato so bile ustanovljene razne centrale, katerim je bilo poverjeno pravilno in enakomerno razdeljevanje teh zalog in živil, toda centrale se žalibog niso obnesle. Avstrija in Ogrska sta pravzaprav razpadli po svoje v posebni gospodarski centrali, čegar posledica je bila, da je v Avstriji, ki je sicer v miru z Ogrsko uvažala veliko živil, naenkrat nastalo pomanjkanje. Preganjana kmetov ali bolje kmetov in starih ljudi, ki so ostali na grudi, so bila na dnevnem redu, trde odredbe so jih pritiskale. Ko je kmečko ljudstvo izprevidelo, da ni gospodar čez pridelke, ki jih je pridelalo v potu svojega obraza, ampak se mu jih jemlje in se z njimi v bogati meri zalaga dobro organizirano delavstvo, se ga je polastil nekaj fatalizem. Delovanje raznih oblasti je bilo težavno in negotovo, ker svojega dela niso poznale, zato se je v raznih glavah porodila misel na prisilno obdelovanje zemlje. Govornik je svaril, naj se lok nikari preveč ne napepenja, kajti nič ne bi bilo nevarnejše kot odpor žensk in otrok, ki vztrajajo v tihi junaštvu in se potijo z obdelovanjem zemlje. Vlado pozivlja, da odmeri težko delajočemu kmetu vsaj tistih živil in v toliki meri kot industrijskemu delavcu. Potem je govoril o našem razmerju do Ogrske. Rekel je, da smo mislili, ker se z Ogrsko skupno bojujemo, da bomo tudi skupno jedli iz iste skledice. Med tem ko so vojaške zadeve skupne za obe državni polovici, smo mislili, da se bo vojsko preskrbovalo po enakih načelih iz obeh državnih polovic. Kje divja boj pravzaprav, na fronti ali v zaledju? Kje napada sovražnik, na fronti ali doma? Ravnanje je v vsaki državni polovici drugačno. V tem oziru bi povdarjal dvoje, to je dobavo iz Ogrske nasproti prejšnjemu prostemu prometu in bi spomnil na enomerno visoke cene, ki jih dobivajo Ogrci. Na Ogrskem so pač določene za žito maksimalne cene, za veliko stvari pa velja tam prost promet, med tem ko pri nas tega ni. Na naših trgih zato vidimo le blago ogr. provenience. Veliko avstrijskega mleka je moralo iti najprej na Ogrsko in je šele od tam prišlo na Dunaj. Sadej, ki je namenjeno Dunaju, je moralo romati za Dunaj preko Ogrske, da so se mogle doseči višje cene. Vlado prosi, naj bi se natančno ločilo pridelke, ki prihajajo na trg z Ogrskega, od onih iz tosisranske države polovice, da se bo vsaj vedelo, da se mora ogrsko blago dražje plačevati. Po-

LISTEK.

Soča v bajki.

(Konec.)

Na tem dolgorazprostenem hribu se je nahajalo v istem času svetišče, katero je bilo od vernega naroda zelo obiskovano. Ko se je nekega dne vršila v onem svetišču služba božja, ki je bila obiskovana od ogromnega ljudstva, je izbruhnila strašna nevihta, spremljana z močnim potresom. Ta dogodek je povzročil delitev tega velikega hriba. Radi tega razkolja (preknanja) je udrila Soča v drugo novo smer. — Menihi, stanujoči takrat na tem hribu, so iz hvaležnosti radi te čudne njih rešitve sezidali na drugi polovici svetega hriba cerkev ali božjo hišo. — Prebivalci Grgarski pravijo, da v njih votlini, ob vznožju hriba Sveta Gora, je stalo jezero.

Večina Sočinih bajk izvira seveda iz znanih rečnih bajk prastarega mitičnega izvira. Tako tudi zvesto trdijo prebivalci Sočinega ozemlja, da tam uganja hudič svoje hudobije ter da on mostove podira ali ljudi raz njega pometuje. V močvirnatih krajih dolgih lagunskih jezikov preže pošastne postave na mimoidoče potnike, vabeč jih v svoje kraljestvo. V Furlaniji na-

hajamo mnogo bajk o bivših vaseh, ki so izginile. Take bajke enačijo znanim nemškimi bajkam in tvorijo nekaj utis, kakor da so v izbruhih Soče istovetni, ki povzročajo povodnji. Zelo razširjena je vera v deželi, da se v dan Sv. Mohora (12. julija) pojavljajo po tri nesreče in da se ljudje onega dne morajo varovati Soče. (Opaz. pis. Za časa mojega dijaštva v Gorici smo se bali onega dne kopati v Soči, ker so se faktično ob onih dneh vsako leto pojavile nesreče v Soči se kopajočim.) Ako se dogajajo istega dne nesreče vsled vstopljenja v Soči, se te žalostne slučaje pripisuje krivi veri onega dneva.

Priljubljene so bajke, v kojih se znači hudič kot povodni gospodar, ki zahteva svoje žrtve. Zanimive govorice v tem pogledu tvorijo razne jezerske bajke. Na devinskem gradu je nekoč gospodaril grajščak Torriani; ta je bil znan kot najprejdrznejši jahalec cele dežele. Skakljaj je s svojim konjem po skalovju sivega Krasa in se prekucoval rad v močvirnatem lagunskem ozemlju.

Ko je Torriani nekega dne jahal ob obrežju, srečal je moža znamenite zunanosti. Nosil je dolg, črn plašč in široki klo-buk ter je bil osorno-temnega pogleda.

Tujec je obstal, obudovaje drznega jahala, mu končno reče smehljajoč: »Ali čez morje vendar ne morete jahati?«

Jahač odgovori: »To ne, a z voljo hudičev bi vendar šlo.«

Črni mož vpraša dalje: »In kako daleč bi lahko čez morje jahali?«

»No, jahal bi do izliva Soče in potem navzgor reke bi tudi prav rad jahal,« odgovori Torriani.

»Ne več?« vpraša neznanec.

»Ne več.«

Tujec pristopi k vitezu in pravi: »Vas želi se bode izpolnila. Jaz imam moč, vam dovoliti čez morje jahati. En dan lahko jahate čez mokro Sočino ploščino, a dalje (več) ne. Pa zapomnite si dobro, le po reki n a v z g o r !«

»Kdo ste vi, ki tako govorite?« vprašal je osupljen Torriani.

»Jaz sem hudič.«

Grajščak se je smejal. »Vi hočete biti hudič?«

»Da, jaz sem hudič,« odgovori odločno prikazen.

»In da boste prepričani, da imam to moč, poskusite jutri jahati čez vodo!«

Po teh besedah je izginil črni mož.

Naslednje jutro je devinski grajščak zajahal svojega najboljšega konja, da poskusi to umetno jahanje, kajti hotel se je prepričati, če je prikazen zares hudič. V krasnem jutrinem solncu se je blestelo morje. Srčno je vodil vitez svojega konja na morskovo površino. Konj se ni potapjal, ampak dirjal je, kakor po suhem, proti Ti-

mavu, preko Tržiča (Monfalcone) do Sočinega izliva. Gotov in brez strahu je jahal čez stekleno ploščino naprej.

Ko je Torreani še precej dolgo pot navzgor jahal, mu nadaljno jahanje ni več ugajalo; zato se je obrnil in krenil čez vodo proti Devinu nazaj.

Komaj je konj napravil nekaj korakov, zginil je jezdec s svojim konjem v globini vode in nikdo ju ni videl več. Sočina bajka pri Romansu govori o krutem grajščaku, ki je nekoč svojega belca jahal po Soči. Tam je zagledal lepo deklico, katero je dal po svojih hlapcih privleči na grad.

Naslednjega dne so našli to deklico mrtvo na onem kraju, kjer jo je bil našel grajščak prejšnjega dne. Nikdo si ni upal spregovoriti besedice o tem zločinu. Ko so deklico bili pokopali, zaklajala je obupajoča mati: »Mati božja, nekaj prosim! Zlobni morilec moje hčerke naj bi ne našel niti živ niti mrtev nikdar več miru!«

V bližini Romansa so videli ljudje ob mrzlih zimskih nočeh večkrat jezdec, čigar belec je s svojimi kopiti po skalovju iskreno kresal. Ta naj bi bil duh miru iskajočega grajščaka, kateri je pogubljen in tam išče kraj svoje pregrehe.

Na obnožju hriba Sv. Valentina (Pod-sabotin) se nahaja velika globina, iz katere slišijo po noči strahovito stokanje, pomešano s surovim smehom. To je načelnik ali prior gorskega samostana, kateri so

sebnost težavne pa so razmere pri dobavi živine. Med tem ko se v Avstriji stanje živine neprestano redi, se je v veliko krajih na Ogrskem znatno pomnožilo. Dolžnost vlade je, dobavo pravično razdeliti. Tudi se moramo bati, da bodo prišli po vojski za nas težki časi, ko se na Ogrsko steka toliko milijonov. Ogrska postane bogata dežela, a mi bomo obubožali. Pri tem pa bomo prej ko slej prisiljeni Avstriji, nositi zvišana bremena in bomo morali v miru od Ogrske kupovati zaloge po fantastičnih cenah, one zaloge, ki si jih Ogrska sedaj kopiči. To je vzrok, da je že sedaj skrbeti za povzdigo in prosper domaće produkcije. V tem oziru bi mirno gledal v bodočnost, ker je ministrski predsednik dolgoletni delavec v kmetijskem ministru in sedanjí vodja kmetijskega ministru prvo vrstni poznavalec kmetijskih razmer in potreb ter je le škoda, da je sedanjá vlada samo provizorična. Upa, da bo v novem kabinetu na čelo kmetijskega ministru poklican strokovnjak, kateremu so podrobno znani naši kmetijski odnošaji.

Bosna in Hercegovina.

Dunaj, 3. julija 1917.

Pretekle dni se je mudil na Dunaju bivši predsednik bosanskega sabora dr. Dimović, ki je poročal v »Jugoslovanskem klubu« o razmerah v Bosni in Hercegovini. Sad tega skupnega posvetovanja je interpelacija na ministr. predsednika, katero pričujemo danes. Stori se so keraki, da bodo tudi najmerodajnejša mesta informirana o tem, kaj se godi v Bosni. — Stremljenje teh skupnih posvetovanj je, doseči upostavitve ustavnih razmer v Bosni.

V istem smislu, kakor prejšnje dni poslanci iz banovine, so se tudi sedaj vršila posvetovanja v svrhu enotnega postopanja parlamentarnih zastopov v jugoslovanskih deželah na podlagi izjave, ki jo je izdal jugoslovanski klub v prvi seji drž. zbora.

Razmere v Bosni in Hercegovini.

(Interpelacija jugoslovanskih poslancev dr. Korošca, prof. Špinčiča in dr. Baljaka na ministrskega predsednika.)

Po postavi z dne 22. febr. 1880 je c. kr. vlada opravičena vplivati na principe vladanja v Bosni in Hercegovini, Z ozirom na to ter izvršujoč svojo narodno dolžnost smatramo za neobhodno potrebno utemeljiti in staviti sledečo interpelacijo.

Ustavo za Bosno in Hercegovino je izdal in razglasil cesar Franc Jožef I. 17. februarja 1910. V Najvišjem lastnoročnem pisanju z dne 5. oktobra 1908, v katerem odreja predela za bosansko ustavo, so med drugim izražena sledeča načela:

»Moj nepremakljiv smoter in trdna volja je, da bodo prebivalcem Bosne in Hercegovine zagotovljene v polnem obsegu državljanske pravice. Poleg svobode osebe in veroizpovedanja, varstva lastnine, časti, navad in šeg, varstvo hišne pravice in tiskovne svobode, kar zagotavljajo že dosedanjí zakoni, naj se postavi pod izjemno postavno varstvo tudi svoboda premikanja ter pisemska tajnost, na kar se je doslej strogo pazilo, sodbstvo po kompetentnih sednikih, peticijska pravica, društveno in zborovalno pravo. Prešinjnen prepričanja, da kulturno stanje prebivalstva ter potreba dejansko zajamčenih državljan-skih pravic, ki jih postava že priznava ali jih ima šele priznati, zahteva podelitve

prepira s hudičem, češ, naj ga s seboj vzame v pekel, kar pa hudič noče storiti, ker je za časa življenja v lačnih dneh pogodbo napravil, še druge človeške duše ugrabiti. Hudič se drži pogodbe in tako mora prior nadalje trpeti do konca sveta, ako se gora prej ne razsuje.

Z ozirom na vse to je razvidno, kako imenitna reka je naša Soča. Velevažna je sedaj Soča, ker se baš sedaj bijejo ob njenih valovih hudi boji.

Da je naša Soča imenitna reka, nam svedoči učenjaki, ki so prepotovali že mnogo sveta. Oni nam pravijo, da je Soča ena najlepših rek sveta. In zares nje valovi »zeleno-modri« morajo človeka očarati. Ta lepa »hči planin« nam podaja nepopisljive utise. Naš pesnik S. Gregorčič je te utise obelodanil v svoji pesmi »Soči«.

Naša Soča ima svojo zgodovinsko vrednost. Bila je pa Soča že prej velike zgodovinske važnosti. Stari geologi so se ž njo pečali. Med najnovejšimi je to storil avstrijski učenjak in statistik baron Karel Czörnig. Zgodovinsko je dokazano, da je Soča že trikrat menjala svojo strugo. To se je zgodilo vsled prirodnih katastrof.

Mogoče, da bode Soča v bodoče še menjala svojo strugo. Glede tega bi imela bajka o Soči kaj smisla.

Naj pa bode, kar hoče. To pa moramo potrditi našemu Gregorčiču, da

»Krasna si, blistra hči planin,
brbka v prirodni si lepoti,
ko ti prozornih globočin
nevihte divje srd ne meti«.

A. L.

ustavnih naredb, odrejam, naj se zadosti potrebam prebivalstva na ta način, da postane isto primerno deželno oskrbovanja deželnih zadev potom deželnega zastopstva.

Interpelantje nato navajajo, kak uspeh je imela nova ustava v Bosni, kako je prebivalstvo sprejelo svojega cesarja in kako je deželni zbor deloval, da sta ga oba ministra Burian in Bilinski morala v delegacijah le hvaliti.

Prišla je vojska. Tedanji, na žalostni način zasloveli deželni načelnik je odpravil vse državljanske in človeške pravice. Popolnoma nedolžne državljane so zapirali in vlačili v kazemate v Aradu. Izredno veliko število deželanov so vzeli kot talce in mnogo njih brez razloga postrelili. Potiorek je ustanovil takozvano varnostno četo, v katero so sprejemali ljudi najdomoljnejše vrste, nekatere večkrat predkaznovane radi tatvine, goljufij, ropa, ter jih oborožili. Komaj je mogoče popisati, kaj je trpelo prebivalstvo, brez vsake obrambe, pred strahovladno teh tolp. Kjer so se pokazale, so bila posilstva, umor, rop, tatvina in požig na dnevnem redu.

Umljivo je, da takemu deželnemu šefu kontrola deželnega sabora ni bila všeč in pripravil se je, da bos. herc. sabor razpusti z zvižanostjo in zahrbtnostjo. Cesarja Franca Jožefa niso mogli pripraviti, da bi bil kratil ljudstvu njegove pravice. Proti saboru je bil tudi oni del uradništva, ki je hotel delati po svoje in v svojo korist brez kontrole. Sabor je bil razpuščen in uprava je mogla delati, kar je hotela.

Posledica teh razmer brez kontrole so bile zlorabe, poverjenja in goljufije raznih organov. Sedaj je precejšnje število višjih uradnikov v kazenski preiskavi radi gori navedenih zločinov. Dva uradnika sta izvršila samoumor. Več preiskav se zaupno še vrši, ne da bi kaj prišlo v javnost. Dovolj je omeniti škandalozno kupčijo s konji v Banjeluki, ki so bili vanjo zapleteni visoki uradniki. Konkretna dejstva prinesemo v prihodnjem zasedanju delegacij in državnega zbora.

Po obstoječih ustavnih zakonih je vlada v Bosni in Hercegovini vezana na proračun, ki ga sabor sklene in cesar potrdi. Po § 44 ustave ne sme nič več in nič manj jemati in izdajati kakor je dovolil proračun. Če sabor proračuna pravočasno ne dovoli, ostane v veljavi proračun tekočega leta, dokler ga ne nadomesti novi postavnim potom sklenjeni proračun.

Kako pa se godi danes? Vlada je dobila le proračun za prvo polovico l. 1914. Morala bi se tega proračuna v vsakem oziru strogo držati. Tega pa nikakor ne stori. Izdaja precej več ter se pri tem ne drži proračunske postavne in proračuna. To je protipostavno ter ugledu države škodljivo.

V tem protipostavnem času brez kontrole in brez sabora, ki bi bil moral biti sklican po 6 mesecih, se je vse ljudstvo odtujilo upravi in zaupanju je vsled pomanjkljivega in protipravnega sodbstva popolnoma emajano.

Enostranska uprava birokratov od zelene mize je povzročila pred vsem v prehranjevanju težke napake. Vsled napačnih odredb in vsled pomanjkanja potrebne previdnosti se je zgodilo, da so v Bosni in Hercegovini celi okrajji morali gladovati in da je na tisoče ljudi umrlo lakote. Še danes jemljejo potom revizije ubogemu kmetu še tisto malo, kar še ima.

To vse so posledice stanja brez kontrole. V Bosni in Hercegovini se zdi, da še danes čisto v nasprotju z velikim duhom časa velja načelo, da umetnost vladanja obstoji v izvrševanju moči in sile. V modernih pravnih državah obstoji umetnost vladanja v tem, da se vlada pametno prilagodi javnemu mnenju, čustvovanju ljudstva ter ozira se na potrebe naroda in dežele.

Bosna in Hercegovina sta danes edini deželi na zemeljski obli, kjer ljudstvu ni dovoljena soudeležba pri deželnih zadevah. Vlada je hotela kot surogat za sabor sklicati nekaj svet, ki bi ga sama imenovala. To bi bilo dandanes smešno ter je popolnoma zametati.

To je težka krivica, ki jo vse ljudstvo občuti toliko hujše, ko je ravno ljudstvo v Bosni in Hercegovini na krvi in blagu, v izpolnjevanju državljan-skih in vojaških dolžnosti razmeroma več storilo kot kako drugo ljudstvo države. To protipostavno stanje brez kontrole je mogoče končati le na ta način, da se razveljavi dekret, s katerim je bil sabor razpuščen ter se isti skliče k petemu zasedanju. Na vsak način pa se je treba izogniti novim volitvam celega sabora.

Na podlagi tega stavljamo v imenu Jugoslovanskega kluba sledeča vprašanja:

1. Je li gospodu ministrskemu predsedniku znano, da vlada v Bosni in Hercegovini brezustavno in protiustavno stanje?

2. Jeli gospod ministrski predsednik voljan, temu stanju napraviti konec in delovati na to, da se ljudstvu Bosne in Hercegovine vrnejo ustavne in državljanske pravice?

4. Je li gospod ministrski predsednik voljan, svoj vpliv postaviti v tem smislu, da se bosansko hercegovski sabor takoj skliče?

Državni zbor.

Dunaj, 4. julija. (Štirinajsta seja.) Predsednik otvori sejo ob 10. uri 10 minut predpoldne. Zbornica nadaljuje debato o poročilih ustavnega in justičnega odseka glede cesarskih naredb po § 14., na podlagi katerih je delovanje porotnih sodišč ustavljeno in so civilne osebe podrejene pod vojaško sodišče.

Prvi govori dr. Körner (Česky svaz), se obrača ostro proti vojaškemu sodbstvu. Nato govori govornik o posameznih slučajih, kjer ni še gotovo, ali spadajo pod glavje amnestije ali ne. Razpravlja o slučaju dr. Preis, ravnatelja Živnostenske banke. Pritožuje se, da ni Klofač še izpuščen na svobodo. Körner pravi: Gospod je dober, toda služabniki niso voljni. Če je treba koga zapreti, je sodnja takoj na delu, če pa je treba koga izpustiti iz zapore, vse miruje. Govornik razpravlja o vojaškem sodbstvu na Češkem. Poudarja, da ne bi govoril resnice, če bi skušal zanikavati, da ni bilo na Češkem gotovega razpoloženja proti vojski. Vzrok takega razpoloženja se nahaja v raznih načrtih, kot carinska zveza z Nemčijo, državnopravna zveza Avstrije z nemško državo. Govornik razpravlja o obsodbah na Češkem. Pozdravlja amnestijo in pričakuje, da pomeni ta velikodušen, človeški čin cesarjev žarek nove lepše bodočnosti.

Besedo dobi poslanec dr. Tertil (Poljsko kolo). Obraca se proti zadnji debati v gosposki zbornici. Pozdravlja amnestijo in se zahvaljuje v imenu Poljskega kluba cesarju. — O gosposki zbornici pravi: Veseli nas, da se gosposke tam zanimajo za javno življenje. Toda nas naj pustijo pri miru, naj ne motijo našega uspešnega dela. Tudi vse sporne točke bomo že sami rešili.

Poročevalec Plener je predbacival Poljakom, da hočejo svobodno, združeno neodvisno Poljsko. Ta stremjenja so nam zajamčena že v državnem temeljnem zakonu. Razna prazna besedičenja in sumničenja pod besedo: veleizdajalstvo nas ne strašijo. — V Galiciji je poljsko ljudstvo storilo v polni meri svojo dolžnost in pomagalo armadi. Zato je pa dobilo od generalnega polkovnika Dankla posebno zahvalo. — Dalje obžalujejo Poljaki netaktno in pristransko postopanje predsednika gosposke zbornice Fürstenberga proti nadškofu Teodorowiczu. — Baron Plener je rekel Poljakom, da vodijo zopet politiko koncesij. Poljaki ne zahtevajo nobene milosti, ampak hočejo samo pravico in to bodo tudi dosegli, če bodo ostali v opoziciji.

Govori češki socialni demokrat Pik. Pritožuje se čez vojn nadzorovalni urad in cenzuro. Razpravlja nato dogodke v Plznu in Vitkovicah. Med njegovim govorom pride do burnih prizorov med Slovani in Nemci.

Nato poda načelnik nemške nacionalne zveze Dobernig izjavo glede amnestije. Poudarja, da je pomilostitveni proglas podpisan od ministrskega predsednika. Zato je ministrski predsednik zanj soodgovoren. Nemška nacionalna zveza zgre vladí z nezaupanjem nasproti. Proglas amnestije je osebni akt cesarjev. Zato ga ne sme kritizirati. V imenu nemškega ljudstva pa je dolžan zavzeti nasproti njemu svoje stališče. Nemški narod je bil vedno opora države in cesarja. Tudi danes ne odreka zvestobe cesarju. Smatra pa pomilostitev onih, ki niso med vojsko priznavali države ali jo hoteli celo v sovražnem smislu uničiti, za ogromno obtežitev države. Govornik poudarja nemške žrtve. Nemci ne bodo nikoli pozabili, koliko nemške krvi je teklo in koliko bratov je postalo žrtev izdajstva. Nemško ljudstvo, ki trpi vsled pomanjkanja živil, ne more tega proglasa amnestije razumeti. Nemci se bojijo, kaj bo z državo, ki gre novim notranjim homatijam nasproti. Nemci ne morejo prevzeti odgovornosti za težke posledice amnestije. Toda nemško ljudstvo bo šlo mimo vseh viharjev neupognjeno. (Ploskanje pri Nemcih.)

Poslanec dr. Stransky (Česki svaz) živio nemška policija.

Govori poslanec Semuka (Ukrajinec). Pritožuje se nad zasledovanjem Ukrajincev potom vojaških sodišč. Razvije želje in zahteve ukrajinskega naroda. Nastopa za osvoboditev narodov izpod tujeja jarma.

Posl. dr. Roller (nemška nacionalna zveza) izjavi: Če bo pomilostitveni proglas tako vplival, kot je načrtan, potem ga Nemci blagrujejo. Če pa ga smatramo kot znank slabosti, odklanjajo Nemci vso odgovornost. Nemško ljudstvo ne bo propadlo, naj se zgodi, kar hoče.

Posl. Grandi (Italijan) želi, naj se osvobodijo sedaj tudi številni politični interniranci.

Posl. Fink (nemški krščanski socijalec) obžaluje, da je na pomilostitvenem proglasu podpisan tudi ministrski predsednik. Amnestija je akt cesarjeve milosti in zato nima noben minister prevzeti odgovornosti. Pozdravlja oni stavek, ki go-

vori o upanju, da se bodo združili vsi narodi monarhije pri skupnem delu za premaganje težavnih nalog in pri preureditvi notranjih razmer. Govornik pozdravlja velikodušni čin monarhov.

Poslanec Wohlmeyer (nemški krščanski poslanec) povdarja, da vlada med ljudstvom zato veliko nezaupanje proti sodnikom in upravnim organom, ker se kaznujejo navijalci cen na debelo in roparski vitezi zelo milo, navadni ljudje pa so izpostavljeni radi vsake malenkosti drakoničnim kaznim.

Poslanec Liebermann (poljski soc. demokrat) se zahvaljuje cesarju za amnestijo in polemizira proti protipoljskim govorom v gosposki zbornici. Zelo dober začetek je, da prične zbornica z odvratitvijo kršitve ustave. V pošteb pride vprašanje oblasti med ljudstvom in izvršilnimi organi na polju ustavnega prava. Gre se za boj med ljudskim pravnim redom in vojaško diktaturo.

Poslanec Biankini (Jugoslov. klub) pravi z ozirom na izvajanja voditelja pravosodnega ministru, da po padcu Lovčena Dalmacija ne spada več v vojno ozemlje. Zato ni nikakih tehničnih in drugih ovir za obnovitev okrajnega in deželnega sodišča v Kotoru. Prosi voditelja justičnega ministru, naj to upošteva.

Za generalna govornika sta izvoljena za poslanec Schiegl, proti poslanec Udržal.

Konec seje ob 4. uri 20 minut popoldne. Prihodnja seja jutri ob 11. uri popoldne.

Kdo je ministru Hoferju povedal neresnico o položaju na ljubljanskem Barju?

Minister Höfer je v nekem javnosti namenjenem govoru omenjal, da veliko pričakuje od zelenjave, katero so državni, najbrž vojaški organi izvršili na ljubljanskem Barju. Ker v deželi sami o kakem izdatnem obdelovanju barja po državnih organih nič ne vemo oziroma ne opazimo, je poslanec Jaklič interpeliral ministra, kdo mu je to neresnico poročal, ker se s tem samo ljudi vara.

Za pogorelce v Podgorici.

Poslanec Jaklič je vložil v zbornici sledeči predlog:

Dne 26. junija je velik požar uničil vas Podgorico. Prizadetih je 16 gospodarjev, katerim so zgorele hiše in gosposdarska poslopja, živež, obleka, krmila, orodje itd. Škode je nad 200.000 K. Hudo je tembolj, ker so možje in fantje v vojni službi, ni delavcev in rokodelcev. Nimajo vprežne živine, niti orodja. Manjka vsega.

Zbornica naj sklene, da se nesrečnim prebivalcem da podpora iz državnih sredstev.

Kje je cepivo?

Poslanec Jaklič je vložil sledečo interpelacijo:

Ker napravljajo rdečica po svinjakih veliko škode, je cepljenje proti rdečici nujno potrebno. Ker se pa čuje, da je Nemčija izvoz cepiva prepovedala, vpraša, kako bo vlada po svojih zdravniških cepljenje proti rdečici izvršila.

Za poškodovane po uimah.

Poslanec Roškari in tovariši so vložili interpelacijo glede podpor kmetov, ki so trpeli škodo po uimah. Odpšejo naj se jim po razmerju davki, preskrbe živila ter pošteno preceni pridelek.

Izpustitev pomiloščenih poslancev iz zapore.

Dunaj, 4. julija. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je že predložil cesarju svoje predloge glede izpustitve poslancev dr. Kramarja in dr. Rašina. Voditelj ministru za deželno brambo je bil danes pri cesarju radi rešitve vseh onih slučajev, ki spadajo le po gojno v amnestijo. Poslanca Kramar in Rašin se odpeljeta, ko bosta izpuščena iz zapore v Francove toplice, oziroma Karlove vare. Poslanec Klofač se ne udeleži tega zasedanja zbornice, ampak bo vzel dopust in se odpelje v Vysoke Myto na Češkem.

Interpelacije.

Poslanec dr. Krek je interpeliral voditelja ministru za deželno brambo glede dopustov, oziroma oprostitev vojaških oseb v zbiralnih taboriščih.

Poslanec dr. Vrstovšek v zadevi neresitve važnih aktov pri političnih oblastih na Stajerskem in pri deželnem namestništvu v Gradcu. Dalje v zadevi postopanja vojaške cenzure. Istotako je stavil predlog glede poškodb vsled povodnih v bistrški dolini in v glavarstvu Slovenski Gradec.

Poslanec dr. Ravnihar je interpeliral v zadevi jezikovne enakopravnosti na Koroškem.

Socialno-zavarovalni odsek.

Dunaj, 4. julija. Danes je izšlo poročilo socialno-zavarovalnega odseka o vladni predlogi glede spremenitve določb o zavarovanju delavcev proti nezgodam. Odsek je sklenil predlagati zvišanje letne rente od 1440 na 2400 K. Popolna renta bo izplačana samo v slučaju popolne delonezmožnosti. Tudi pogrebni stroški se zvišajo od 50 K na 100 K.

Amnestija v parlamentu.

Dunaj.

V prvem srdu so hoteli nemški poslanci po proglasu amnestije odložiti svoje mandate. Treznejši Nemci so jih komaj odvrnili od tega radikalnega koraka. Zelo so posredovali krščanski socialci. Sedaj hočejo pasivno rezistirati in ob enem razmišljajo, če ne bi kazalo poslati k cesarju deputacijo.

Med tem ko so Nemci, osobito radikali, tako zmedei, je mnenje ogromne večine zbornice, s pametnimi Nemci vred, da je treba proti eventualni nemški nacionalni opoziciji držati parlament ter braniti amnestijo kot dragocen dar, ki je bil dan od cesarja v okrepitve parlamenta in ustavnosti. Če nemških nacionalcev ne sreča pamet, ostanejo osamljeni. Seveda jih ne misli nihče odpraviti, a prvo je ozdravljenje notranjih razmer potom enakopravnosti narodov, k čemur prvi samem je položil cesar z amnestijo.

Oni, ki imajo te naredbe zagovarjati, so preločili postavbo in prisego na ustavo ter so postali tako državni zločinci.

Govori češkega soc. dem. Winterja, soc. dem. Pernerstorferja, poslanca Lodgmann, ki smo jih priobčili včeraj, kažejo, da je Wolffov radikalizem vedno bolj osamljen ter da bodo tudi Nemci prej ali slej primorani — po svojih lastnih močeh — odreči se željam po gospodovanju ter deliti z drugimi narodi monarhijske kruh in pravice, kakor so delili z njimi krvave žrtve in vojno gorje, četudi v manjši meri, ko je bilo to dano drugim narodom, čuvajem državnih meja, kjer se bje boj za obstanek cesarstva.

Ofenziva ruskih revolucionarjev.

Dunajski vojaški strokovnjaki sodijo 4. t. m. o obrambni bitki v Galiciji: V galicijski bitki se pojavljajo že zdaj, ko se bojujejo peti dan, tisti stereotipni predznaki ponesrečene ofenzive, kakršne smo opazovali v velikih bitkah na jugozahodni fronti in na zahodu. Bijejo se težki boji za postojanke, ne da bi na večjem delu napadene bojne črte napredovale. Pridobili so le malo prostora na nekaterih pobijalnih točkah, proti katerim so nastopili s silno osebnostno in materialno premočjo. Napadalec ni mogel s krepkim udarcem razširiti doseženih razpok in vreči branilca. Rusi ne morejo svojih priborenih delnih uspehov pri Koniuhu in jugozahodno Zborov razširiti, še manj more svoje taktične uspehe izpopolniti v obliki prebitja.

Primerjajmo današnji položaj z bitko pri Lucku meseca junija lanskega leta. Sunki ruskih množic so nas prisilili, da smo se morali po dveh dneh umakniti bojno črto od Putilovke v prostor pri Lucku; tudi v Bukovini smo morali zapustiti precej prostora. V sedanji bitki je Rus našo bojno črto le na dveh mestih utisnil, nikjer si pa ni odprl vrzeli. Zdj, ko se bje bitka peti dan, stoji zopet pred trdno strnjanimi obrambnimi odseki. Sodbe nam ne sme motiti izguba ujetnikov, kateri se v bojih, ki so tako obsežni, ni mogoče izogniti, ker so to postranski pojavi vsake obrambne bitke.

Rusi izvajajo ofenzivo proti naši bojni črti od Lucka do Čortkova na približno 200 km dolgi bojni črti. Dejansko so pa napadli Rusi dozdej le kos bojne črte, ki meri 50 km. Nastopili so z napadalno skupino približno 25 divizij; primeroma z nekaj več kakor s tretjino takozvanih pobijalnih divizij, ki so jih, kakor poročajo neutralci, zbrali v prostoru Luck-Čortkov. Ruske izgube znašajo 40 do 50 odstotkov. Posameznih čestnih enot ni več. Kljub njih izgubam pričakujemo, da se bo bitka še nadaljevala. Značilno je, ker prvotne napadalne bojne črte do zdaj niso razširili in ker posebno južno Dnjestr niso nikjer napadali. Gre zdaj le za sunek v ozkem prostoru v smeri proti Lvovu.

Pri Stohodu, kakor tudi na nemški bojni črti severno Pripjata je še mirno, a tudi tu se pričakuje, da bo sovražnik napadel, če tudi ne morebiti na široki bojni črti, kakor lani, ko smo morali odbijati ruski napad od Pinska do roba Karpatov. Prvi del galicijske bitke se je končal z zmago našega orožja; prebijalni poizkus smo odbili; sovražniku se je samo posrečilo, da se je na dveh točkah približal naši drugi bojni črti. Na dveh tretjinah napadene bojne črte stoji še danes pred našo prvo črto. Bojni odmor, ki smo ga sovražniku usilili vsled njegovih strašnih izgub na tistih delih bojne črte, kjer je udril Rus čez našo novo črto, vzravnava skoraj popolnoma njegov tam priboreni uspeh, ker lahko ojačimo naša obrambna sredstva in krepko podpremo obrambni zid tam, kjer so se pojavile razpoke.

Nazor, da se morajo veliki uspehi že v prvih dneh napadalne bitke priboriti, da kaže ofenziva že v prvih 48 urah potem, ko je pričela pehota naskakovati, značilne znake končne odločbe, so okrepile vse velike bitke sedanje vojske. Ni povoda, da bi morali ravno zdaj verovati na izjemo napravil. V Böhm-Ermolijevi armadi združeni branilci vseh narodov so, o tem naj

se ne dvomi, pod vodstvom svojega zborovega poveljnika dosegli uspeh, na katerega so lahko že zdaj ponosni.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 4. julija. Uradno se poroča: Besne napade močnih sovražnih sil smo pri Brzezanu krvavo odbili. V odseku jugozahodno Zborova Rusi niso napadli.

Na vseh bojiščih so se sicer le malo bojevali.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 4. julija. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Rusi so mogli včeraj v vzhodni Galiciji ponoviti svoje napade le pri Brzezanu. Nastopili so sicer s svežimi silami, a napredovali niso. Saški polki so žilavo branili in z živahnimi protisunkmi držali svoje postojanke proti številnim napadom; sovražniku so zadali velike izgube.

V odseku Koniuchy—Zborow so močno streljali.

S topovi so od časa do časa tudi pri Brodeh in ob Stohodu zelo živahno streljali.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Rusko poročilo.

1. julija. Zapadna fronta. V smeri Zloczowa in Brzezanov zelo ljut artiljerijski boj.

Rumunska fronta: Naša artiljerija je zadela in razbila korakajoč sovražnik tren v bližini gore Lamuntela v Karpatih.

Karpatška fronta: V smeri na Pendšvin so Turki večkrat zaporedoma napadli naše postojanke pri Bistanu. Severnozapadno Sauneta so prišle naše prednje čete med energičnim zasledovanjem sovražnika do Zevibarskega jezera, kjer so se zapletle s sovražnikom, ki brani dohode v Pendšvin v boj.

Letalstvo. Severno Postavov je naš letalec Gorbunov spravil na tla nemško letalo, ki se je spustilo v sovražne črte, kjer so ga naše baterije uničile. Tekom nekega zračnega boja, ki so ga začela naša letala z nemškim zračnim brodom, je bil ubit naš hrabri letalec poročnik Orlov, ko sta ga bila napadla dva sovražna rušila. V okolici mesta Pnev je sestrelil naš letalski poročnik Ivanov nemško letalo.

2. julija. Zahodno bojišče. V okolici Kovla pri Rudki in pri Litovičih so naši poizvedovalci, ki so jih vodili štirje častniki, z minami razrušili žične ograje. Vdri so nato v sovražne järke, poklali posadko z bajoneti in odvedli ujetnike, ki so izpovedali, da so jih begunci obvestili o našem vpadu. Uvedli smo preiskavo, da izvemo, v katerem kraju so ti begunci doma.

V smeri proti Zloczowu so napadle naše čete po dvadnevni pripravi s topovi avstrijske in nemške postojanke na bojni črti Koniuchy — Byški; polastile so se po vročem boju treh vrst strelskih jarkov in utrjene vasi Koniuchy, napredovali so do Koniuchte, južno kraja istega imena.

V boju dne 1. julija smo našli do zdaj ujetnikov 164 častnikov in 8300 vojakov. Zaplenili smo dalje sedem topov in sedem strojnih pušk. Ujetniki še vedno prihajajo. Jugovzhodno Brzezanov so napadle naše čete po pripravi s topovi mogočno utrjene sovražne postojanke, katerih smo se polastili mestoma z ljutim bojem. Nemci in Turki so izvajali protinapade; razvili so se boji moža z možem. Tekom dne smo tu ujeli 9 častnikov in 1700 Nemcev, Avstrijcev in Turkov. Več naših enot je izgubilo veliko ljudi, posebno častnikov. Skupno smo ujeli v bojih 1. julija 173 častnikov in nad 10.000 mož. Zaplenili smo sedem topov in sedem strojnih pušk.

Rumunska bojna črta. Streljanje s puškami.

Kavkaška bojna črta. Pod pritiskom naših čet so se umikali Turki proti Pendšvinu. Naše čete so zasedle vas Kalmiravan; jugovzhodno Selibarskega jezera, kakor tudi kraj Alikan Irekhua.

Letalska služba. Zrakoplov »Ilija Murovec« je vrzel 18 pudov bomb za tistimi sovražnimi postojankami, katere so napadle naše čete. Isti zrakoplov je prestal pet zračnih bojev. V boju z osmimi sovražnimi letali je bil ranjen njegov poveljnik, dva častnika in en vojak.

Poveljnik ruskih naskakovalnih čet.

Bern, 3. julija. (K. u.) »Bund« poroča, da poveljuje namesto Brusilova, ki je postal vrhovni poveljnik, ruski jugozahodni bojni črti 48letni generalni poročnik Aleksej Gutor, ki je prej poveljeval 34. pehotni diviziji in ki se je posebno odlikoval v bojih v Karpatih.

Zmagoslavje v Petrogradu.

Rotterdam, 4. julija. »Daily News« poročajo iz Petrograda: Začasna vlada je zelo zadovoljna s poročili o zmagah na bojni črti. Njen položaj se je zelo izboljšal nasproti demonstracijam proti Ljenuinu minulo nedeljo. Ljudje so prirejali velike izprevede in nosili poleg trobojnic tudi sliko vojnega ministra Kerenskega.

Oklic začasne vlade.

Petrograd. Začasna vlada je izdala na javnost oklic, ki poziva vse državljane, naj zapostavijo vse zasebne koristi, da rešijo revolucijo in Rusijo.

Oklic delavskega in vojaškega sveta povodom ofenzive.

Vseruski kongres delavskih in vojaških svetov je sklenil z ogromno večino, da izda na armado oklic: V tej odločilni uri poziva kongres delavskih in vojaških svetovalec cele Rusije in izvršilni odbor kmetskih poslancev cele Rusije deželo, naj združi vse napore, da pomaga armadi. Kmetje, delajte vojakom kruha! Delavci, armadi ne sme manjkati streliva! Vojaki in delavci v zaledju! Ustanavljajte ojačevalne oddelke! Odrinite na bojišče na prvo povelje! V tem trenutku nihče ne poizkušaj, da bi se odtegnil dolžnosti nasproti domovini! Vojaki in častniki! Vaša srca naj ne dvomijo! Vojskujete se za svobodo in za srečo Rusije, za splošen mir, ki bo kmalu prišel! Toplo bratsko Vas pozdravljamo! Živela revolucija! Živela revolucijska armada!

Oklic na rusko mornarico.

Ruska začasna vlada je izdala na rusko mornarico sledeči oklic glede na nastop sovražnika v ruskih vodah: Vlada je prepričana, da bo ruska mornarica izpolnila svojo dolžnost nasproti narodu. Armada je že podvzela ofenzivo. Mornarica bo tudi dokazala, da veliki dar svobode ni oslabil njene moči, marveč da jo je okrepil in navdušil za nova junaštva.

Ustavljani dopusti v Rusiji.

Vojni minister je preklical vse daljše in krajše dopuste v armadi in v zaledju.

Rusi napadli vsled francosko-angleškega ultimata.

Kolin, 4. julija. Kodanjski dopisnik »Kölnische Ztg.« poroča iz zanesljivega vira: Sedanji ruski ofenzivni poizkus je posledica angleško francoskega ultimata, katerega so izročili ruski vladi sredi meseca junija. V ultimatu so zahtevali, da se mora pričeti ofenziva 1. julija. Če Rusija tega ne stori, jo bodo smatrali zavezniki za svojo sovražnico. Japonska bo morala ukreniti nasproti Rusiji potrebne varnostne in obrambne ukrepe.

Proti Kerenskemu.

Stockholm, 4. julija. Ljenuinovi pristaši so predlagali na zboru delavskih zvez, naj se Kerenskij izključi iz delavske stranke. Predlog so odklonili z 259. proti 201. glasom.

Sodba sporazuma o ruski ofenzivi.

Rotterdam, 4. julija. Iz Petrograda: Vsled velikih priprav za bojno črto, upa sporazum upravičeno, da se bo razširila ruska ofenziva na celo bojno črto.

Rotterdam, 4. julija. »Times« pišejo o ruski ofenzivi: Čakati moramo, preden moremo soditi o uspehu nove ofenzive. Zelo se veselimo, ker se je posrečilo novi vladi, da se je ofenziva zopet pričela. Najpristranejšje pozdravljamo novo vlado. Mir se more le skleniti, če zmagata sporazum. »Corriere della Sera« sodi, da je vojni minister Kerenskij lahko zadovoljen z dosežanim uspehom.

Dobro plačani delavci na Ruskem.

Amsterdam, 3. julija. »Daily Express« poroča, da je več lastnikov petrograjskih tvornic sklenilo te zapreti, ker niso več v stanu plačevati visokih mezd. Neizučeni delavci dobijo sedaj 2500 rubljev na leto, izučeni pa dvojno.

X X X

Finski senat odpravil vojaško kontribucijo Rusiji.

Iz Stockholma poročajo: Finski senat je sklenil odpraviti vojaško kontribucijo letnih 17 milijonov, katero je Finska dosedaj plačevala Rusiji.

X X X

Perzija proti Rusiji.

Stockholm, 3. julija. »Rječ« poroča: Nova perzijska vlada zahteva, naj se takoj odpokličejo ruske čete, razveljavijo vojaške in gospodarske koncesije, ki jih je Rusija prej izsilila, in odstranijo kapitulacije.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 4. julija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Ker je bilo soparno, se je težko opazovalo, do večera so se zato le malo borili. Pozneje se je do večera v posameznih odsekih boj poživil. Ponoči so se razvijali poizvedovalni boji, v katerih smo ujeli več mož in dobili plen.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Francozi so napadli vzhodno Cerny na Chemin des Dames ponoči järke, ki smo jih vzeli. Obakrat smo jih odbili. V boju preizkušeni lipsko-westfalski bataljoni so planili za umikajočim se sovražnikom. Po-

tisnili so svoje postojanke naprej in so ujeli veliko sovražnikov.

Tudi zahodno Cerny in pri Craonne so uspela podjetja naših naskakovalcev.

Vojna skupina vojvode Alberta Virtemberžana. Nič posebnega.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Francosko poročilo.

2. julija ob 3. uri popoldne. Južno Saint-Quentina smo odbili nenavaden sovražni napad na naše male stražne postojanke pri Gauchy. V odseku Cerny in Ailles se nadaljuje močno delovanje obojestranske artiljerije. Koncem včerajšnjega dneva so napravile naše čete na obeh straneh ceste Ailles-Paissy protinapad. Krepko izvedeno bojno dejanje nam je pomaglo, da smo vrgli Nemce preko črte jarkov, katero so bili včeraj zasedli. Zopet svojo ozemlje, ki je pokrito z mrličji, je dokaz za težke izgube, ki jih je utrpel sovražnik tekom ofenzive. V odseku ceste Laon-Reims precej ljut artiljerijski boj. V Woewre je naš oženj razkropil majhne nemške poizvedovalne oddelke, ki so pri Flireyu poizkušale udreti v naše ozemlje.

Francosko uradno poročilo.

3. julija ob 3. popoldne. Včeraj zvečer proti pol sedmi uri so Nemci po živahnem obstreljevanju podvzeli celo vrsto silnih napadov na tiste järke, ki smo jih na obeh straneh ceste Ailles—Paissy zopet osvojili. Zelo živahni boji, ki je trajal celo noč, se je končal s popolnim neuspehom sovražnika. Mi smo obdržali vse naše postojanke. Pravtako sta se dalje proti zahodu izjalovila dva napada na male naše stražne oddelke. Na levem bregu Moze se je proti polnoči na odseku višine 304, gozd Avocourt, povihal artiljerijski ogenj. Okoli pol treh so Nemci napadli na 500 m široki fronti jugovzhodno od tega gozda. Njihovi napadalni valovi so se zlomili v našem ognju in niso mogli priti do naših vrst. Sovražnik ni ponovil napada. V Champagni smo pri vpadu v nemške črte razstrelili sovražno utrdbo. Z ostale fronte nič novega.

Angleško uradno poročilo.

2. julija zvečer. Uspeh trdega boja za padno Lensa je bil ta, da so bile naše najsrednjeje stražne postojanke na kratki črti potisnjene nazaj.

3. julija popoldne. Ponoči smo uspešno poizvedovali zahodno od Havrincourta in severno od Niuporta, pri čemur smo ugrabili nekaj ujetnikov. Južno od reke Cojeul je sovražnik napadel naše izpostavljene postojanke, pa smo ga pregnali.

Vojni svet v Ellysée.

Genf. V Ellysée je zboroval 2. t. mes. izredni vojni svet, katerega so se udeležili tudi angleški generali.

Strašne izgube Francozov.

V tajni seji francoske zbornice je poročal vojni minister Painlevé, da so bile izgube francoske armade v zadnjih mesecih strašne. Radikalni listi pozivajo vojnega ministra, naj svoje izjave ponovi v javni seji zbornice, da bo Francija znala, koliko ljudi je izgubila Francija.

Portugalci na francoski fronti.

Genf, 1. julija. Portugalski vojni minister je izjavil, da je od 130.000 potrjenih Portugalcev 40.000 mož na Francoskem.

Vojska z Italijo.

Boj pri Kstanjevici.

Dunaj, 4. julija. (K. u.) Iz vojnega ti-kovnega stana: Odkar je ponehala deseta soška bitka, so se poizkušali Italijani s počasnim delom ustaliti v predpostavki Kstanjevice. Vsako noč so pridno razstreljevali, vrtali in brzojavljali. Pred prvotnimi sovražnimi črtami se je kmalu razširila nova črta za bodoče napade; pred njo že so pošiljali Italijani močnejše čete. Drzen napad junakov honvedskih polkov 20 in 31 je italijanski načrt hitro končal. V prvem navalu smo vzeli z naskokom italijanske postojanke, ujeli dva častnika in 270 mož in zaplenili 2 strojni puški. Honvedi so odbili na to še dva italijanska napada. Njih prednje čete stoji v italijanskem jarku, ki so ga Italijani tako skrbno pripravili. Napad so vodili izključno mladi častniki prostovoljci, ki so v nočnem metežu s svojimi malimi četami delali čudeže in dosegli popoln uspeh.

Dezerterstvo v Italiji.

Poročevalec »Pester Lloyd« javlja s tirolske fronte: Med laškimi ujetniki iz bojev pri Ortigari so ljudje iz vseh delov Italije. Vsi precej soglasno izpovedujejo, da dezerterstvo na Siciliji nikakor še ni ponehalo, in čeprav bo veliko pretiranega, kar pripovedujejo, — pravijo, da je na stotisoče ubežnikov, ki so proti njim poslano kavalerijo docela ugonobili — ostane vendar še dovolj neprijetnega za vlado, ki razmeram na Siciliji dejansko ni kos. K temu pridejo še ponovni nemiri v Trevizu in Neaplju, kjer živil čimdalje bolj manikuie. Nedavno se je pa tudi v Abruz-

zih zabarikadiralo par tisoč dezertirjev, ki jih ni moči pregovoriti, da bi se vrnili na fronto. V Abruzzih po vsej priliki uganjajo običajno brigantstvo, pri čemer jih prebivalstvo podpira in skriva ter zalaga z živili.

Odstop italijanskega mornariškega ministra.

Lugano, 4. julija. (K. u.) Novi italijanski mornariški minister admiral Triangi, ki v tajni seji ni posebno pohvalil ameriške vojne pomoči, je vložil prošnjo za odstop.

Pred splošno ofenzivo.

Dunaj, 4. julija. Vojaški kritiki švicarskih listov so mnenja, da stojimo neposredno pred splošno ofenzivo entente. Začetek bojev na ruski fronti je za entento domenično znamenje za začetek splošne ofenzive na vseh bojiščih.

Poljska armada.

»Neue Züricher Zeitung« poroča iz Krakova: Dne 20. junija so opustili vse nabiralne in zglaševalne pisarne za poljsko armado na ozemlju poljskega kraljestva. Pri nabiralni organizaciji zaposleni častniki in moštvo so bili poslani k njihovim polkom in na vezbališče v Zambrovu.

Triji visoki srbski generali usmrčeni.

Bern, 4. julija. Reuter javlja iz Soluna: Tu so javno usmrtili tri visoke generale. Smrtno obsodbo je potrdil kraljevič Aleksander. Gre za člane takozvane »Črne roke«, ki je delala na to, da se odstavijo Karagjorgjevići, a so zaroto odkrili.

Izpmembe v Alenah.

Lyonski listi poročajo iz Aten: Del uradov nove vlade bodo namestili v kraljevi palači; kraljevi park izpremeje v javne nasade.

Grki pričakujejo ofenzivo Nemcev.

Iz Londona se poroča: Londonski krogi pričakujejo nove nemške ofenzive proti Grški, Franciji in Italiji za to silijo, naj pošljejo na Balkan nove čete. Venicelova armada se vrača z bojišča v Grčijo, da zažene revolucijo.

Sporazum umakne solunsko armado?

Curih. »Züricher Post« poroča iz Renu: Iz raznih poročil nemških listov glede na dogodke v Grški in v Makedoniji se sklepa, da namerava sporazum umakniti iz Soluna ekspedicijsko armado ali vsaj zapustiti prednje postojanke. Francoski listi vedno jasneje pišejo, da so vojne operacije na tem bojišču nepotrebne.

Amerika bo pomagala še-le spomladi 1918.

Wolffov urad poroča: Pariški časnikarji, ki so govorili z Vivianijem ob njegovem povratku iz Amerike, pripovedujejo, da morejo zavezniki še-le spomladi 1918 računati na ameriško pomoč.

Ponesrečena ameriška križarka.

»Le Nouvelliste de Lyon« poroča iz Newyorka: Križarka »Olympia«, ki je dne 26. junija pri Rhode Island zavozila na tla, je v zelo kritičnem položaju. Posadka se je rešila.

(»Olympia« je zavarovana križarka 6600 ton.)

Kitajska pred državljansko vojno.

Francosko časopisje izraža mnenje, da je pričakovati na Kitajskem sprčo proglasitve monarhije državljansko vojno med severnimi in južnimi pokrajinami.

Poročila o miru.

Adresa švicarskih krščanskih socialnih organizacij sv. očetu.

Bern, 2. julija. Na zboru delegatov švicarskih krščanskih socialnih organizacij so sklenili, da pošljejo sv. očetu papežu Benediktu XV. sledečo adresso glede na mirovne smotre:

Njegovi Svetosti papežu Benediktu XV. Rim.

Sveti oče! Shod delegatov švicarskih krščanskih socialnih organizacij, ki zboruje 1. julija v Curihu, se klanja v imenu svojih 35.000 članov Vaši Svetosti v otročjem spoštovanju in hvaležnosti. V prepričanju, da bi politična izločitev vzvišenega vladarja etične svetovne države zelo pospeševala desorganizacijo in rivaliteto narodov; sklicujoč se na sodbo uglednih zastopnikov moderne vede o pravu, da je bila misel o razsodiščih pred stoletji izražena velikopotezno v svetovnih vzorih papeštva in ker želi, da pripomore k zmagi pravice težko preizkušenih narodov temeljem pravičnega, organiziranega miru. Zbor delegatov priporoča katoliškemu delavskemu svetu

vseh dežela za najvišji smoter, naj za uresničenje katoliškega družabnega vzora v življenju narodov neprestano zastavlja vse sile za to, da se bo papeštvo kot poklicana trajna posredovalna instanca v diplomatskih sporih klicala po narodih in da se ustvari svetovna organizacija, ki naj ji načeljuje svobodni, suvereni papež na čelu svobodnih, suverenih, neodvisnih narodov.

V skupnem znamenju križa in zaupanja v varstvo Marije, mogočne Kraljice miru, izjavlja, da je nujno potrebno, naj se katoličani vojskujočih se držav s posredovanjem katoličanih vseh dežela sporazumejo in naj bolj, kakor pred vojsko, mislijo na mednarodno skupno delo voditeljev katoličanov na temelju nezrušljive solidarnosti. Upa, da bo cerkev, vzgojiteljica človeškega rodu, ki se je najučinkoviteje borila proti mamoniščnemu, protisocialnemu duhu in rešila vprašanje, rešila tudi mednarodne vprašanje anarhije v državah in da bo Vaši Svetosti, slavnemu nositelju vere ljubezni, kmalu usojeno, da reši svet in da podeli svetu pravni mir.

Novi mirovni pokret v Rusiji.

Bern, 4. julija. »Corriere della sera« poroča o novem, močnem mirovnem pokretu v Rusiji. Odločno namreč nasprotuje, ker je bil izgnan Grimm in napoveduje nova odkritja. Od tega pokreta pričakujejo, da bo uspel.

Približanje v Stockholmu.

Stockholm, 4. julija. Jutri bo izšla spomenica, katere vsebina bo najbrže vse zadovoljila. Francoski socialisti bodo odgovorili z drugo spomenico okoliščnic nemške socialistične večine. Ta spomenica bo pripravila pot, da se bosta lahko oba dela sporazumela. Huysmans je rekel: Sodim, da se bo lahko zbral splošen posvet v Stockholmu najkasneje v treh tednih.

»Poljubili so se.«

Stockholm, 4. (K. u.) Včeraj dopoldne so došli trije zastopniki delavskega in vojaškega sveta Goldenberg, Rožanov in Smirnov. Na kolodvoru so jih pričakovali številni socialisti. Pozdrav med Rusi in Nemci je bil nad vse prisrčen; poljubili so se. Ob 2. uri popoldne se je pričela skupna konferenca med Rusi in Nemci v tukajšnjih prostorih vojaškega sveta. Posvetovanja z odborom bodo pozneje.

»Trnjeva pot k miru.«

Pod gornjim naslovom prinaša »Vorwärts« pregled različnih podjetij, s katerimi skuša socialna demokracija pripraviti pot do sporazuma narodov. Scheidemannovo poročilo pred svojimi sodrugi je bilo kljub vsem izraženim nadam klaverno. Socialno demokratični shod, katerega je odbor sklenil sklicati ta teden, obeta biti zanimiv; v socialni demokraciji zelo vre, kakor se je iznova pokazalo na občnem zboru zveze kovinarjev. Legije in drugi zmerni voditelji so morali slišati tam bridke reči, čeprav je končno večina politiko državnozborske frakcije in generalne komisije odobrila. (»Münch. N. Nachricht«.)

Miru še ne bo.

Berlin, 4. julija. Veliki vojvoda Mecklenburški je na občnem zboru kmetijskega društva v Schwerinu med drugim dejal: Kljub našim velikim vojaškim uspehom na suhem, na morju in v zraku danes še ne smemo upati na mir, ki bi bil vreden tolikih žrtev in ki bi zagotovil nemško bodočnost. Razmere na vzhodu so še preveč nejasne in sovražniki na zahodu, posebno Angleži, še vedno mislijo, da nas bodo izstradali.

Razna poročila.

Cesar Karel.

Zgornjeavstrijski deželni glavar Hauser, katerega je cesar Karel pred kratkim sprejel v avdienci, poroča o sprejemu med drugim to-le: Cesar je z vladnimi posli tako preobložen, da dela pri svoji pisalni mizi čez polnoč. Neredko sprejema ministre pozno v noči. Kljub temu je cesar nad vse svež in živahen.

Nadzornik vojaškega zrakoplovstva.

Dunaj, 5. julija. (Kor. ur.) Kakor poročajo listi, je nadvojvoda Jožef Ferdinand imenovan za nadzornika vojaškega zrakoplovstva.

Hrvatski minister.

Zagreb, 4. Za hrvatskega ministra bo imenovan Dragotin pl. Unkelhäuser.

Ogrski državni zbor.

V seji ogrskega državnega zbora dne 4. t. m. je ministrski predsednik Esterhazy predložil zakonski načrt glede na začasno pomnožitev števila ogrskih odgovornih ministrov. Za zbornična podpredsednika so izvolili poslanca Simontsiha in Szitowskega (delovna stranka). Grof Tisza je vložil na ministrskega predsednika interpelacijo glede na izjave avstrijskega ministrskega predsednika o mirovnih pogojih. Odgovor Esterhazyja so vzeli na znanje.

Splošna volilna pravica v vseh nemških zveznih državah.

Berlin, 4. (K. u.) Ustavni odsek državnega zbora je pričel razpravljati o uvedbi

splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice v zveznih državah in v Alzaciji-Loreni. Socialni demokratje so pa predlagali, naj se uvede tudi ženska volilna pravica in da naj se zniža starostna mera za aktivno volilno pravico na 20 let.

Nemiri v Amsterdamu.

Amsterdam, 3. julija. (K. u.) Sinoči so se ponovili nemiri radi pomanjkljive preskrbe s krompirjem. Tekom noči je došlo do plenjenja in spopadov s policijo in vojaštvom. Po nekaterih cestah so napravili barikade. En častnik je bil ranjen; ena oseba izmed množice je ubita, mnogo pa ranjenih.

Argentinijska proti Nemčiji.

Basel, 3. julija. »Baseler Nachrichten« poročajo iz Buenos Airesa, da je zadnji argentinski ministrski svet sklenil sporočiti nemški vladi, da ne bo več trpel novih torpediranj argentinskih ladij. Opravičevanja in odškodninske ponudbe bodo smatrali kot ničevne.

Argentinijska ostane nevtralna.

Buenos Aires, 3. julija. (Agence Havas.) Predsednik je poslal kongresu poslanico, v kateri pravi: Kljub evropski vojski vzdrži Argentinija prijateljske odnose z vsemi deželami. Naša vlada je odločena, da jih bo tudi vnaprej vzdrževala s popolno prisrčnostjo.

Vstaja v državi Illinois.

Newyork, 4. (K. u.) Reuter: V Ost. S. Louis (država Illinois) so nadomestili stavkoče bele delavce z zamorci iz južnih držav. Posledica: vstaja. Zamorci, ki so jim zažgali hiše, so bežali iz njih; belci so 15 zamorcev ubili. Škoda cenijo na 3 milijone dolarjev; zaprli so 300 belcev.

Dnevne novice.

— Na naslov časopisja na Nemškem je napisala »Reichspost« nekaj pametnih besed. Opominja, naj nikar ne pozabijo, da Avstrija ni narodna enotna država, marveč država narodov, v kateri je nemški duh po zgodovini in naravi sicer vodilen, nikakor pa ni vsega oboje in edinoveljaven. Ravnotako naj nemško časopisje radi govorov posameznih poslancev v parlamentu ali osamljenih dogodkov med četami ne obsoja celih dotičnih narodov. Ako se tako veljaven list, kakor je »Leipziger N. Nachr.« pod vtisom gotovih govorov v parlamentu tako daleč izpizabi, da piše o »českem sovražniku« in da trdi, da so »Slovani, v prvi vrsti Čehi, notranji sovražniki Avstrije«, je to politična blaznost, ki spada v področje vojne psihoze. Avstro-Ogrska je v svoji celoti z vsemi svojimi narodi zaveznik nemške države. To dejstvo mora spoštovati vsak, ki noče napraviti nesreče. Kdor radi posameznikov cele narode označuje za »notranje sovražnike« Avstrije, ta izpodkopa njene temelje.

— K smrti č. g. Petra Moharja se nam piše: Umrli je č. g. Peter Mohar, ekspozit na Konjšici. Bolehal je na želodcu že par let, vendar je do zadnjega še opravljal tudi zasilno šolo. Pred tremi tedni pa se je vlekel, želel še doživeti svojega godu in res umrl na dan sv. Petra in Pavla popoldne, en dan pred izpolnjenim 76. letom. — Na zadnji poti ga je spremljal preč. g. dekan Rihar, vsi sosedni duhovniki, župljani in veliko občinstva, tudi iz sosednjih župnij. Naj počiva v miru!

— Odlikovan junak. Iz Zatičine poročajo: Za hrabro obnašanje pred sovražnikom je dobil hrabrostno svetinjo Franc Piškur, sedaj kot vojni invalid v Ivančnji gorici pri Zatičini na Dolenjskem. Služil je v Galiciji in se boril na Doberdobski planoti, kjer je bil od laške zračne torpede zadet in težko ranjen. On je bil pri vsakem podjetju prostovoljno vedno med prvimi.

— Petič je bil odlikovan pred sovražnikom rač. podč. I. razr. Janko Ramovš iz Borovnice, služeč pri dalmatinskem pešpolku, in sicer tokrat s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda. Čestitamo mlademu junaku!

— Dolnjelendavski Slovenci. Pod tem naslovom pišejo »Novine«, da je v Dolnji Lendavi 3000 Slovencev, a nimajo v župni cerkvi ne ene slovenske pridige. Na leto imajo samo enkrat v podružnici na Hotizi slovensko službo božjo. Še pravilno spovedati se ne morejo doma, ker jih nihče ne razume. Potepati se morajo od župnije do župnije. Pa vendar držijo samo Slovenci v Dolnji Lendavi pobožnost pokonci. To so hvalevredni trpini. Čeravno zaman čakajo slovenskega duhovnika, vendar se ne dajo odvrniti od svoje pobožnosti in materne (slovenske) reči.

— Odlikovanja. Viteški križec Franc Josipovega reda z vojno dekoracijo je dobil podpolkovnik 23. pp. Maks Peternel. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje je dobil nadporočnik 2. polka ces. strelcev Ivan Gerl. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje je dobil stotnik Edvard Dev. — Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil poročnik 87. pp. Tomaž Turek. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil poročnik 3.

trenske divizije Oskar Černelič. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: narednik 87. p. p. Lupša Ivan; rač. podčastnik Vlk Vinko, narednik Zadkovič Josip in četovodja Jejič Franc, vsi pri 97. pp.; narednik Potočnik Štefan; tit. narednik 97. pp. Čargo Luka. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil topničar 6. polj. top. p. Krivec Franc; saper 3. sap. bat. Kokol Ivan; deseterik Krasnik Primož, trenski vojak Mačinek Ivan, Kopajnik Ivan, Cerkvenik Alojzij, Cinko Ivan in Bajc Josip, vsi pri 3. tren. div.; tit. poddeseterik Ribič Ignacij; tit. deseterik Terstenjak Jakob in trenska vojaka Lipovšek Franc in Piber Karel, vsi pri 3. tren. div.; tit. deseterik 4. trd. top. p. Cimprič Rudolf; četovodja Prelesnik Ivan in tit. četovodja Paternost Ciril, oba pri brzojavnem polku; pešec 97. pp. Čič Anton; tit. deseterik brzojavnega polka Vukšinič Josip; topničarji Križmanič Franc, Kaus Franc, Peternel Franc, Bizjak Egidij, Bogataj Anton, Fabijan Franc, Hojnik Josip, Vertič Štefan, Erman Matija, Košak Ludovik, Kruhi Franc, Polak Vencel, Kralj Ivan in Štebih Martin, vsi pri 28. polj. top. p.; poddes. 3. sap. bat. Šorl Bernard.

— Toča na Koroškem. V sredo, dne 27. junija, ob pol dveh popoldne, je v Krčanjah nad Grebinjem toča uničila skoro vse žito in sadje.

— C. kr. poštni in brzojavni urad v Travniku na Kranjskem se je 16. junija t. l. premestil iz istoimenskega kraja (krajevni del Kaplja) občine Loški Potok v vas Hrib iste občine. Za ta urad se je od 25. junija t. l. uvedla uradna označba »Laserbach-Loški Potok«.

— Iz ruskega ujetništva. Prejeli smo v kratkem mine sedem mesecev našega ujetništva tu na Ruskem. Ker nam ni znano iz naše mile domovine ničesar in ne vemo tudi, ali je komu kaj znano o naši usodi ter sploh, da še živimo zdravi, naprošamo sl. uredništvo prijaviti to v Vašem cenj. listu. Z bratskim pozdravom: Alojzij Marc, Planina-Vipava; Alojzij Švagelj, Štanjel; Anton Furlan, Gabrovica. — V ruskem ujetništvu se nahaja umetnostni akademik kipar enol. prostovoljec četovodja Ivan Sajevic iz Postojne.

— Samomor s kuhinjskim nožem. Trebuh si je razparala v Zagrebu s kuhinjskim nožem Terezija Horvatič, stara 21 let, doma iz Mihaljevca, občina Brežice.

— Poroka. Dne 20. junija se je poročil v Lebringu na Štajerskem g. Aleks. Jakša, mediciner, z gđno. Ido Grosser iz Neurdorf pri Wildonu.

— Umrli je na Dunaju 40letni Danilo Peručič, sekčni načelnik avstrijsk. Lloydja.

— Slovenske žrtve za domovino. Na italijanskem bojišču je padel zadet od mine Jožef Sinič, star 23 let, doma od Sv. Jakoba v Slov. goricah. — Od Sv. Benedikta v Slov. goricah poročajo, da je padel ob Soči dne 15. maja Janez Peklari, posestnik na Ščavnici. — Janez Kurboš, posestnikov sin od Sv. Benedikta, je padel na italijanskem bojišču. — Življenje za domovino je dal dne 26. maja 22letni mladenič Jožef Miško, edini posestniški sin iz Šentovca pri Slov. Bistrici. — Na južnem Tirolskem je padel računski narednik Josip Magdič, doma iz Cvena pri Ljutomeru. Bil je petkrat odlikovan. — Padel je na Sv. Gori pri Gorici dne 6. maja Alojzij Vertič, 22 let star, doma pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža. — Na italijanskem bojišču je padel dne 5. junija Blaž Krevcl, doma v Trbovljah.

— Padec Unca. C. kr. stavbeni višji svetnik in civilni inženir Karol Kress iz Prage je k svojemu julija meseca 1913 komisijoniranemu projektu o izkoriščanju padca med Uncem v Planinski dolini in Ljublanico pri Vrhniki vložil varijanto. Varianta obstoji v tem, da se bode električna centrala v Meletovi dolini postavila 4.50 m višje, tako da bode znašala kota spodnje gladine 294.76; s tem naj se doseže ne le vpoštovanje ugovorov spodnjih žagarjev, ampak tudi omogoči daljše letno izkoriščanje vodne sile. C. kr. okrajno glavarstvo razpisuje oklicno postopanje, kazaje na pri podpisnem c. kr. okrajnem glavarstvu razpoložene splošne in podrobne načrte in določi komisijso obravnavo na dan 31. julija 1917 in po potrebi na sledeče dni s pristavkom, da se snide komisija ob 10. uri dopoldne v Meletovi dolini. Pri tej komisijski razpravi je razložiti ugovore, ki še niso bili podani, sicer bi se mislilo, da dotičniki privolijo v namenjeno podjetje in v odstoj ali obtežbo zemljiškega posestva, k podvzetju potrebnega, in razsodba bi se izdala ne glede na poznejše ugovore.

— Manifestacije mariborskih železničarjev. V četrtek, dne 28. junija popoldne so železničarji v delavnica južne železnice in kurilnice nenadoma ustavili delo in so v dolgem sprevodu, v katerem je bilo 1800 oseb, korakali skozi mesto pred okrajno glavarstvo, kjer je odposlanstvo železničarjev predložilo okrajnemu glavarju svoje zahteve. Delavci zahtevajo večje draginjske doklade ter več in boljše moke, oziroma kruha. Ko je glavar odposlanstvu obljubil, da bo želje železničarjev predložil

namestništvu, se je sprevod pomikal zopet nazaj na desni breg Drave.

— **Pohvaljeni orožniki.** Namestni stražmojster Alojzij Kohlhauser in Metod Sprogar na orožniški postaji v Hrastniku sta dobila pohvalno spričevalo za njuno uspešno delo pri zasledovanju dveh vlomilcev. — Enako pohvalno spričevalo je prejel črnovojniški narednik Jožef Hodnik na orožniški postaji v Ločah, ker je izsledil nevarnega vlomilca in vojaškega dezerterja.

— **Svarilo pred posestjo vojaške opravke.** Pred nakupom vojaške opravke (uniform, čevljev itd.) se vnovič kar najresnejše svari. Občinstvo se najnujnejše pozivlja, da odda vse takšne predmete vojaške opravke, katere še poseduje, brez vsakega odloga pri najbližnjem občinskem uradu, orožniškem postajnem ali etapnem štacijskem poveljstvu, ker bi se posestniki takih predmetov, ako bi jih varnostni organi zalotili pri njih povodom hišnih preiskav ali sicer na drug način, izročili brezobzirno radi kršitve §§ 201. t. c., odn. 461. h. z., kazenskemu sodišču.

»Codex alimentarius austriacus.« V c. kr. dvorni in državni tiskarni je pravkar izšel tretji (zaključni) zvezek obširne knjige, ki ima naslov »Codex alimentarius austriacus«; ta zvezek stane 10 K.

Tako je dovršeno prepotrebno književno delo, ustrezno je s tem tudi tozadevnim opetovano izraženim željam tako trgovcev z živili, kakor producentov.

Glavni namen te knjige je, seznaniti tako producente kakor trgovce z živili z onimi vodilnimi mislimi, ki so merodajne za postopanje organov, katerim je poverjeno izvrševanje policije z živili; prav tako najde pa tudi vsakdo potrebnih nasvetov o tem, kajih previdnosti je treba pri prometu z živili. »Codex alimentarius« služi poklicanim zavodom kot navodilo pri preiskavi živil in nadzorstvenim tržnim organom pri izvrševanju policije z živili.

Na to delo torej opozarjamo ne samo večje občine z urejenim tržnim nadzorstvom, producente in trgovce z živili, marveč tudi širšo javnost sploh.

Primorske novice.

Iz Inomosta. Na dan sv. Petra in Pavla je daroval v Inomostu pri uršulinkah na preokusno z lilijami okrašenem oltarju, lilija med lilijami, naš preljubljeni najmlajši duhovnik iz goriške nadškofije, Josip Velcich. Najvišjemu svojo prvo daritev. Spremljal ga je bavorski grof Berchem, drugo asistenco so tvorili gg. kanizijanci, med katerimi jih je bilo po devizi »cor unum et anima una« nekoliko iz Nemčije in Ogrske, ostali pa iz Avstrije, in sicer kot zastopniki skoraj vseh avstrijskih narodnosti. — Preč. g. dr. Fogar, novomašnikov ljubljani profesor in mentor, je s svojim mojstrskim govorom topil srca vseh navzočih. Ker se stariši preč. g. novomašnika niso mogli udeležiti tega velikega dne, ki ga je pripravil Gospod njihovemu edinorojencu, bi to bila zelo občutna črna pika na vsem slavlju, ako bi ne došel preč. g. dr. Faidutti, oče goriške dežele, ki je s svojim nepričakovanim prihodom vsaj nekoliko ublažil to »kakosonanco«. Zanimivo bi bilo podati vsaj nekoliko iz osmih govorov, ki so se govorili pri obedu; spoznali bi, kako zamore čisti katolicizem obdelati sprejemljiva srca in rešiti vsa nasprotja, ki jih je zanesel med ljudstva nesrečni pretirani nacionalizem. Toda čas ne dopušča in prostor še manj. Zato se sedaj omejimo na najprisernejše čestitke g. novomašniku, njegovim vzornim starišem in vsem Goričanom, ki dobe z njim tako idealnega dušnega pastirja.

Občinarji iz Prvače so vabljeni poslati županu Francetu Furlani sedaj v Lang, pošta Lebring, Spodnje Štajersko, sledeče: 1. Inventar vsega premakljivega blaga, ki so je doma pustili, ki so odšli v begunstvo. V inventarju naj bude vsak predmet posebej naveden, pri vinski posodi naj se navede, koliko sod približno drži. Inventar naj, če le mogoče, dve domači priči podpiše. Priče so lahko tudi ženske. 2. Razkaz vsega premakljivega in nepremakljivega sledečega blaga, ki so je posedovali neposredno pred začetkom vojske: število poslopij, število hlevov, skednov, lop in prostorov za vinarstvo, število vsakovrstne živine, kakor volov, krav, junic, konj, prešičev, ovac, koz; število voz, oral in ročnega orodja ter število družin.

Za kanonika v Poreču je cesar imenoval rektorja škofijskega deškega semenišča in častnega kanonika v Kopru Jurija Palin.

Umrli je v taborišču Steinklamm na Spod. Avstrijskem 28. junija Anton Pečenko iz Tomaževice št. 27 s Krasa v starosti 49 let; oče štirih otrok. Sožalje družini in sorodnikom!

Iz Pulja. 26. junija je umrl ravnatelj hrvatsko-slovenske banke, cesarski svetnik Karel Travetti, davčni nadzornik v pokroju, po kratki težki bolezni v 64. letu svoje starosti. Pokojnik je bil blaga duša in zaveden Slovenec. Za naše društvo, kakor sploh za Slovence v Pulji je to velika izguba. — Na tukajšnje glavarstvo je dospel novi voditelj z osebi na-

metništvenega svetnika barona Hohenbruck. Služboval je dosedaj na Dunaju pri ministrstvu za notranje zadeve.

Iz ruskega ujetništva pošilja pozdrave Viktor Venier iz Nabrežine št. 177. Rad bi zvedel za svojo družino. Njegov naslov: Vojni ujetnik Viktor Venier, Samarska gubernija, Nikolajevskega ujezda, p. o. Soljanka, imenja S. P. Petrova, Rusija.

40letnico dela je praznoval v Trstu te dni Ivan Mohorčič, sodarski pomočnik pri tvrdki dedičev Frana Abrama; vseh 40 let je delal pri eni in isti tvrdki.

Od laške granate v nogo zadeti Peter Jakopič, 64 let stari posestnik iz Avč št. 85, o čegar nesreči se je pred nekaj dnevi poročalo, je umrl v tukajšnji deželni bolnici. Naj počiva v miru!

Umrli je v Trstu Ana vdova Bortoloni.

Predstojništvo kapucinskega samostana Sv. Križ—Cesta, Primorsko, sprejme v službo 14- do 15letnega dečka ali pa tudi starejšega moža za lahka vrtnarska dela in za strežništvo pri sv. maši. Naslov na: Posredovalnico za goriške begunce v Ljubljani.

Kot vajenec v trgovino se sprejme 15-leten deček. Pojasnila daje: Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

Nemški cesar na Dunaju.

Nemški cesar in cesarica v Laksenburgu.

Dunaj, 6. julija. (K. u.) Dne 6. t. m. zjutraj prideta nemški cesar in cesarica s spremstvom v Laksenburg, da vrtna obisk cesarju Karlu in Njenemu Veličanstvu cesarici Citi svoječasni poset.

Dunaj, 5. julija. (Kor. ur.) Povodom obiska nemške cesarske dvojice na Dunaju piše »Fremdenblatt«: Če se sedaj sestane nemška cesarska dvojica z našo cesarsko dvojico, se iz tega vnovič vidi, kako iskreno prijateljstvo veže vladarje. Trdno in neomajljivo stoji naše vojaške fronte, trdno in neomajljivo stoji naša politična fronta. Uprav v teh dnevih je tudi nova Rusija napravila poskus doseči na vzhodu uspeh, katerega naši sovražniki niso mogli doseči na zahodu in jugu. Vsi znaki kažejo, da bo tudi ta poskus brezuspešen. Angliška in Francoska sta izsilili rusko ofenzivo. Ob trdni zvezi osrednjih sil se bodo razbili vsi načrti sovražnikov. Naš namen je dati svetu časten mir, kar smo ponovno javno in slovesno izjavili, medtem ko vsaj vodilna država entente še vedno meri na ponižanje in najhujše oškodovanje osrednjih sil in njihovih zaveznikov. Vojska se mora tedaj nadaljevati, dokler se naši sovražniki ne bodo prepričali, da smo nepremagljivi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dunaj: Pismo z dne 3. t. m. smo dobili danes, v četrtek, 5. t. m., zjutraj!

Ljubljanske novice.

Ij Na Rožniku se bo prihodnjo nedeljo obhajal praznik Marijinega Obiskovanja. Ob 9. bo slovesno duhovno opravilo, popoldne ob 5. pete litanije z blagoslovom; obakrat darovanje za cerkvene potrebe.

Z južne železnice. Dosedanji načelnik in poročevalec za odpravo vlakov na obratnem inspektoratu v Trstu, sedaj v Ljubljani, g. višji nadzornik inženir Franc Grundner je poklican v strojno ravnateljstvo na Dunaju; na njegovo dosedanje mesto pa je imenovan višji nadzornik inž. Maks pl. Formacher na Lillienbergu, doslej kurilnični načelnik v Mariboru.

Ij Znižanje moke in kruha. C. kr. urad za ljudsko prehrano je odredil z razpisom dne 14. julija t. l., št. 21.404, da se sme za vsako osebo porabiti dnevno le 175 gramov mlevskih izdelkov (prej 200 gramov) in za težake le 250 gramov (prej 300 gramov). To znižanje prvotno predpisane množine moke oziroma kruha, ki jo sme porabiti dnevno vsaka oseba, je izvesti tako, da se samcem (to so gostilniški gostje itd.) zniža množina kruha, ostalim osebam pa moka. Težakom, ki imajo še dodatno krušno izkaznico, pa se zniža moka pri celi izkaznici kakor vsaki drugi osebi, razen tega pa še kruh, ki odpade na dodatno krušno izkaznico. Težakom, ki opravljajo v izrednih razmerah nepretrgoma največja telesna dela, pa ostane še nadalje dnevno 300 gramov mlevskih izdelkov. Koga je prištevati težakom, ki opravljajo v izrednih razmerah največja telesna dela, je bilo že pred kratkim objavljeno v tukajšnjih listih. Da ne bo kake zmešnjave pri prodaji kruha in moke, se opozarja, da se ima prodaja kruha vršiti kakor do sedaj, pri prodaji moke pa se bo, kakor običajno, vsakokrat posebej objavilo v listih, koliko je dobiti moke na močno izkaznico. Glede kart za težake, za poljske delavce itd., katerim se izdajajo krušne izkaznice itak samo na magistratu, pa se bo to znižanje dnevnih porcij kruha upoštevalo pri izdaji krušnih izkaznic, katerih

dobi opravičeni obrat vsled znižanja racij toliko manj. Zaradi tega morajo prodajalci kruha oddajati strankam tudi vnaprej toliko četrtink hleba, kolikor predloži stranka krušnih izkaznic.

Ij Na c. kr. ženskem učiteljskišči v Ljubljani so se vršile zrelostne preizkušnje od 28. junija do 4. julija pod predsedstvom g. deželnega šolskega nadzornika vladnega svetnika dr. J. Bezjaka. Aprobirane so bile za ljudsko šolo s slovenskim in nemškim učnim jezikom sledeče gospodične: Bulovec Vera (za slov. učni jezik z odliko), Chwatal Frida (za slov. učni jezik z odliko), Dolenc Matilda, Geiger Mercedes (z odliko), Heferle Vida (za slov. učni jezik z odliko), Janežič Marija, Kesh Kristina (z odliko), Kosm Dana, Kunc Terezija, Kunčič Alojzija, Lachner Marija, Lakner Marija, Lazar Ana iz Ljubljane, Lazar Ana iz Kamne Gorice, Lederhas Dana, Levec Ana (z odliko), Lilleg Silva, Lunaček Ana, Moljk Josipina, Murgel Ana (za slov. učni jezik z odliko), Nagu Dana, Nitsch Marija (z odliko), Orehek Angela; Pehani Marija, Petrič Vera, Pintar Ana, Prosenc Ivana, Rapé Ludmila, Rekar Vera (za slov. učni jezik z odliko), Rožman Marija (z odliko), Rupnik Ivana (z odliko), Sekula Marija, Stiene Serafina, Sturm Eliza, Ukmar Ivana (za slov. učni jezik z odliko), Zalar Viktorija, Zupanec Bogomila.

Ij Smrtina kosa. Dne 3. t. m. je umrla v deželni bolnici Apolonija Mihelič, žena slikarja Jakoba iz Most št. 3 pri Ljubljani, v starosti 43 let. Zapušča več otrok in moža, ki je sedaj v vojaški službi.

Ij Prodajalci kruha, moke in sladkorja. Več strank se pritožuje, da jih nekateri trgovci odslove brez moke z izgovorom, da je moka zmanjkala, ali da so jo dobili premalo. Taki izgovori so danes, ko gre stranki za vsakega pol kilograma moke tembolj nedopustni, ker so povečini izmišljeni, vsled česar se bode v prihodnje vsak prodajalec, ki bode stranko na tak način odpravil, ne le strogo kaznoval, temveč se mu bode odvzela tudi prodaja moke. Mogoče je, da dobi kak trgovec nekaj kilogramov manj moke, kakor je zanj natisnjenih kart, ker pri glavni oddaji blaga, vsled prevelike obremenitve skladišča ni mogoče še posebej odtehtati morebitni primanjkljaj in ker ob času nakazila moke tudi še ni znano, koliko kart se bode sploh oddalo za vsako trgovino. Razven tega pa je to pri 98 odstotkih sploh nepotrebno, ker veliko število strank sploh ne pirde po moki, tako, da lahko skoraj prav vsi trgovci izhajajo z nakazano množino moke. Pa če bi tudi komu v resnici pošla moka, še nima pravice stranke kratkomalo odsloviti brez moke, ker mora vsaka stranka dobiti, kar ji pristojno po karti. V tem slučaju mora trgovec prinesiti seboj v mestno posvetovalnico vse karte, kjer bode takoj dobil naknadno nakazilo, kakor hitro bode s kartami dokazal, da jih ima več kakor je dobil blaga.

Ij Glede kruha in sladkorja, ki se bode oddajal tudi le na numerirane karte, velja isto. Stranke pa se opozarjajo, naj z nakupom ne čakajo do zadnjega dne, ker v tem slučaju trgovci ne more priti po naknadno nakazilo. Če bodo vsled zamude pri nakupu trpele stranke škodo, naj isto pripišejo sami sebi.

Bančnim, hranilniškim in zavarovalnim uradnikom, ki so oproščeni za 6. vojno posojilo, more se oprostitev v ozira vrednih slučajih podaljšati do 15. avgusta t. l. Dotični zavod pa mora vložiti individualno vsestransko utemeljeno prošnjo.

Ij Umrli so v Ljubljani: Ivana Bajt, posestnikova hči, 21 let. — Julij pl. Vorbeck, železniški višji oficijal v pok., 74 let. — Marija Herzog, vdova železniškega revidenta, 57 let. — Uršula Rozman, žena tov. delavca, 42 let. — Josipina Zajc, tovarniška delavka, 21 let. — Ernest Katzensteiner, železniški zavirač, 20 let. — Terezija Matuzelj, zasebnica, 75 let. — Gašper Pogachnik, bivši čevljar, 75 let. — Ana Nachtigal, bivša postrežnica, 71 let. — Anton Rokavec, zasebnik, 60 let. — Ivana Zupan, zasebnica, 62 let. — Marija Velepč, poljska dinarica, 46 let. — Reza Cesar, užitarica, 70 let. — Jerica Remec, strojarjeva žena, 31 let. — Marija Jaklitsch, zasebnica, 43 let. — Ana Šturm, zasebnica, 79 let.

Ij Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani oddaja dne 10. t. m. ob 8. uri dopoldne **plemenske prešičke** na pristavi Cesta v mestni log št. 15 v Ljubljani.

Ij Zlato verižico za okoli vratu je našla g. Marjeta Jesenko, Soteska št. 10, prtiliče.

Ij Izgubil se je z mlekarskega vozička 4. julija velik zaboj z dvema paroma belih čevljev in veliko napolnjeno šatuljo. Poleg tega je bilo tudi precej korespondence. Kdor je najdel ali kdor o tem kaj zve, naj blagovoli naznaniti proti veliki nagradi na Marije Terezije cesto št. 12.

Ij Kanarček iz neke tuje kletke je priletel v neko sobo v Knaflvi ulici. Sedaj se dobi na Mestnem trgu št. 12.

Ij Izgubil se je bankovec za 20 K od Mestnega trga do Kozlerja. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi na upravo lista.

Zahvala železničarjem.

Pohvala južni in državni železnici. C. in kr. vrhovno armadno poveljstvo (načelnik generalnega štaba) je poslalo pristojni ma železniškima upravama naslednji časteti dopis: Tekom 10. soške bitke sta izvršili železničarski upravi v območju soške armade pod vodstvom vojnega transportnega vodstva v Ljubljani čisto posebno, navadno mero daleko presegajoče delo. Osebo južne kakor državne železnice v območju tržaškega ravnateljstva je na požrtvovalen način — celo v smrtni nevarnosti — z največjo vneto vršilo svojo službeno dolžnost in tako bistveno pripomoglo k uspehu obrambne bitke. Po Najvišjem nalogu izrekam tedaj celokupnemu osebju prizadetih prog južne in državne železnice posebno zahvalo in najtoplejšo priznanje. Arz, g. p.

Gospodarske beležke.

— **Oddaja sena** za vojaštvo. Armadno poveljstvo je odredilo takojšnje nakupovanje sena za potrebe soške armade. Deželni odbor se je takoj, ko je za to zadal zadnjo soboto, obrnil brzojavno do vseh merodajnih mest z nujno opozoritvijo, da na Kranjskem sena za oddajo ni, ker je suša uničila toliko pridelka, da večinoma posestniki niso pridelali niti z lastno potrebo in je tedaj v skrajni nevarnosti vsa naša živinoreja. Zato je deželni odbor merodajnim mestom nujno priporočil, da naj se potreba armade pokrije iz drugih dežel, ki niso prizadete tako težko kakor Kranjska. Deželni glavar dr. Šusteršič se je podal na Dunaj in je osebno posredoval pri najmerodajnejših osebah, zlasti pri ministrskem predsedniku dr. Seidlerju in drugih. Vsled mogočne intervencije našega deželnega zastopa so uvedeni važni koraki in mogoče je, da nam prihodnji dnevi prinesejo neobhodno potrebno razbremenitev. — Včeraj se je tudi Jugoslov. klub pečal s to zadevo in sklenil storiti korake, zlasti tudi v prilog Štajerske.

Letina v Srbiji kaže za vsa žita kakor tudi za sadje prav izobno.

Proti oduštvu. Čim bolj pomanjkuje živil, tem bolj se javljajo prekupci in oduštvu, ki ista pokupujejo in za nesramno visoke cene prodajajo. Žeja po bogastvu zapelje tudi mnogo doslej poštenih trgovcev in obrtnikov. Izšli so že razni predpisi in so bile izdane razne naredbe, ki urejujejo promet z živili. Prestopki se tako zelo množijo, da zahtevajo tudi od policije pomnoženega delovanja. Posebno so se razpasle vse najgrše oblike navijanja cen, oduštvu pri živilih in verižne trgovine tako, da se je pokazala potreba proti takemu divjanju v celi monarhiji smoteno kar najenergičnejše nastopati. Policijsko ravnateljstvo na Dunaju je ustanovilo posebne urade, ki imajo delovati proti oduštvu. Tudi druge dežele so po navodilih urada za ljudsko prehrano podvezle ali pa v kratkem podvezamejo boj proti oduštvu. Delovanje se vrši v tesni zvezi s kmetijskimi korporacijami. Dunajska policija je našla v marcu pri preiskavah v 610 hišah neverjetno velike množine živil, dognala je razburljive slučaje verižne trgovine s svečami, nakupe do poldrugega milijona juhnih kock in slučaje verižnih kupčij z izvozniimi predmeti. Letos je bilo sodišču ovadenih (po dunajski policiji) 533 slučajev, 59 oseb je bilo izročenih deželnemu sodišču. Drugim (tujim) oblastem, vojaškemu sodišču in političnim oblastem je bilo ovadenih 435 slučajev. K temu se pridruži še kakih 1000 ovadb okrajnih policijskih komisariatov. Velika množina vojaštva in bližina fronte je tudi pri nas povzročila mnogo oduštvu in navijanja cen. Resnici na ljubo bodi povedano, da pri tem kmečki stan ni v taki meri udeležen kot se to povečini misli, ampak so temu krivi le razni prekupci in tudi vojaštvo. Tržačani so lansko jesen silno veliko fiziološko s Kranjske vtihovali v Trst. Plačevali so fiziološko s početka liter po 1 K, pozneje 2—3 K, prodajali so ga po 7 K. Vojaštvo kupuje fiziološko po 2—3 K kilogram. Teh cen niso zahtevali kmetje, marveč so jih nudili kupci sami. Za prihodnost bo poskrbljeno, da take kupčije ne bodo mogoče, da kmetov ne bo nihče mamil z visokimi cenami, ampak bo prihajalo blago v konsum potem v to poklicanih zavodov.

Aprovizacija na Reki. Za mesec julij dobi prebivalstvo v Reki od mestne aprovizacije za vsako osebo: 2 kg koruzne moke po 80 vin. kg; 1/2 kg testenin po 2 K kg; 1/4 kg bele moke po 1 K 12 vin. kg; 1 kg sladkorja po 1 K 52 vin. kg; 5 dek kave po 10 K 60 vin. kg; cikorie po potrebi za 5 K kg; kondenziranega mleka po potrebi po 4 K steklenica; 1/2 kg špeha po 13 K 20 v. kg; pol litra olja po 12 oziroma 14 K liter; masinko kg mila po 1 K 4 vin. kos: para-

dižnikove mezge po potrebi po 8 K 40 vin. skatljica.

— Novi dvokronski bankovci pridejo v promet 9. julija letos. Novi bankovci bodo imeli datum 1. marca 1917. Barva bo rdeča in črna; v obeh zgornjih kotih bosta naslikani ženski glavi.

Tobak bodo prodajali poslej v Bolcanu samo odraslim moškim osebam; nedorasi fantje in ženske so izključeni. Tobak se bo prodal samo po tri ure na dan.

Mesno vprašanje je vzorno uredila mestna občina v Norimberku. Živino, ki jo nakazuje centrala v Monakovem, prevzema mestna komisija in kolje na mestne sroške. Meso razdelje potem mesarjem za nadrobno prodajo. Meso se oddaja samo na karte. Vsak odjemalec si mora sam izbrati mesarja, pri katerem dobiva meso, a se ga mora potem tudi držati. Za razne kakovosti mesa je določena enotna cena. Postranske klavne proizvode uporablja mesto samo, ki izdeluje tudi klobase in jih daje v prodajo mesarjem. Mesarji so iz oziror na lastno korist z odjemalci prijazni in postrežljivi.

Vinska letina kaže glasom poročil »Ogrske agrarne korespondence« na Ogrskem splošno srednje do slabo. Delavcev zelo manjka. Lanski pridelek se plačuje po 3—7 kron liter.

Štetje živine na štajerskem se je vršilo v januarju 1917. Uspeh navajamo v naslednjem v primeri s štetjem v maju lanskega leta. Številke lanskega leta so v oklepajih. Našteli so 182.921 (167.814) glav mlade živine pod enim letom, torej jih je letos 15.107 glav več. Bikov nad eno leto starih je bilo 18.871 (21.847), torej manj 2976. Telic nad eno leto starih so našli 95.555 (92.806), tedaj več 2749 glav. Krav je bilo 272.987 (285.217), torej letos manj 12.230 glav. Eno do dve leti starih volov so našli 56.756 (52.002) glav, torej jih je letos bilo 4754 več. Dve- do triletnih volov je bilo 37.918 (43.810), tedaj letos manj 5892 glav. Nad tri leta starih volov so našli 41.848 (66.795) glav, torej 24.947 volov, ki so sposobni za delo, je v letošnjem letu manj kakor lani. Bikov, ki niso več za plemje, je bilo 4734 (5314), tedaj tudi teh za 580 glav manj. Vse goveje živine je bilo na štajerskem, izvzemši mesta Gradec, Maribor, Celje in Ptuj, pri štetju v januarju 1917 706.856 proti 730.291 v maju lanskega leta, torej letos 23.435 glav manj. Štetje prašičev kaže letos 571.118 proti 651.982 glav, primanjkljaj 80.864 glav; ovac je bilo 83.531 (90.746), torej 7215 manj; kar pa 35.071 (35.406), tedaj letos 335 glav manj.

Enotne vojne čevlje nameravajo uvesti na Nemškem. V 300 do 400 nemških čevljarnah uporabljajo pri izdelavi čevljev samo še 10 odstotkov usnja, ostalo so razni nadomestki. Bodoči vojni čevlji bodo narejeni iz surove tkanine in lesenih podplatov.

Piča za kuretino in c. kr. kmetijska družba kranjska. Tukajšnja deželna centrala za krmila oddaja pičo za kuretino. Slučajno ima ta centrala svoje pisarniške prostore v isti hiši, kakor kmetijska družba. So pa ljudje, ki ne vedo, da je deželna centrala za krmila popolnoma samostojen urad, ki ni v prav nikakoli zvezi s kmetijsko družbo, dasi bi to lahko iz napisov na hiši in v hiši doznali. Kurja piča, ki jo oddaja v zadnjem času centrala za krmila, res ni veliko ali nič vredna in zato se ljudje popolnoma neosnovano v podpisanih in surovo pisanih nepodpisanih pismih hudujejo nad kmetijsko družbo, ki je na tem popolnoma nedolžna. Sicer pa centrala za krmila oddaja tisto blago, ki ga dobi od centrala za krmila na Dunaju, ne sme prav nič izbirati, ne dobi naprej niti vzorcev in če kako krmilo zavrne, pa dunajska centrala to zameri in potem nagaja, da tudi dobrih krmil ne nakaže ali vsaj ne v tisti množini, ki odpade na našo deželo. Toliko v pojasnilo vsem tistim, ki se jih tiče.

Vojaški pozdravi.

Najlepše pozdrave pošiljajo: Narednik Ivan Gomišček, Plave; deseterik Štefan Klanjšček, Števerjan; deseterik Alojzij Gojia, Tolmin; poddeseterik Štefan Rivala, Lokovec; poddeseterik Fran Bitenc, Stražišče; strelci: Anton Ručigaj, Kranj; Fran Vidmar, Rihemberk; Rado Kaltenegger, Jesenice; Anton Hainer, Stražišče; Andrej Janežič, Bizovik; Janez Zorc, Korita; Fr. Pozaršek, Crnavas; Ivan Henzihar, Koritno; Fran Bezljaj, Ribnica. — Janko Sluga, četovodja Peter Turk, J. Weis; deseteriki: Ignacij Maleha, Fr. Babnik, Marn; poddeseteriki V. Brezovar, Lovrenc Berk, Fr. Vesel, F. Štefelin, strelci A. Velkavrh, Lojze Prestor, Ant. Klemenčič in tovariši. — Anton Kušar, Vič; Ivan Jenic, Krškavas; Jožef Neman, Podgrad; Ivan Cajhen, Trzin; Alojzij Blatnik, Težka voda; Štefan Vovk, Trnovo; Anton Kuljat, Gorica; Gregor Sturm, Zalilog; Matija Vidmar, Podgorje; Fran Korenc, Hotedrsica. — Albin Anderwald, Gostje; Gregor Gobec, Celje; Rado Kalan, Gostje; Jernej Glavič, Siška; Janez Pavlinec, Ljubljana; Tomaž Močnik, Ravne; Vencelj Kovačič, Idrija; Ivan

Mihelič, Bovec; Andrej Trebše, Srpencia; Jernej Selak, Jagrše; Fran Lichteneger, Ljubno; Josip Pintarič, Bizelsko; Josip Radšel, Sl. Gradec; Ig. Weissenbach, Št. Janž. — Deseterik A. Golja; deset. Fr. Ukmar; G. Pivec; A. Terkov; Anton Znidaršič.

Darovi.

»Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani« so darovali sledeči: Marijina družba v Brezovici v Istri potom preč. g. župnika Kraševca 215 K; neimenovani Tolminec 20 K; županstvo Ajdovščina 20 K; dr. Franc Grivec, prof. bogoslovja v Ljubljani, 50 K; ob priliki nove maše g. Iv. Semiča v Šturjah so nabrali gostje 170 K 10 v.; Franc Gnezda iz Unca mesto venca na krsto g. Alojzija Širca v Dutovljah 20 K; g. Franc Lovarčič, župan iz Ozeljana, za trud uradnikov 1 K; povodom godovanja g. Alojzija Drufovke darovali v gostilni pri »Urbančku« 22 K; župni urad v Smartnem pri Litiji 53 K 59 v.; Josip Čigon, škofja Loka 10 K; mesto venca prezgodaj umrlemu prijatelju g. Alojziju Širca iz Dutovelj na Krasu daroval g. Anton Klun iz Gorice 25 K. županstvo Osek-Vitovlje 50 K. — Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

Tudi v Opatiji so omejili električno razsvetlavo vsled pomanjkanja premoga. Za slepe vojake. V ta namen so poslali deželnemu odboru darove, in sicer: Gosp. Franc Dolinar, pekovski mojster v Ljubljani Pred škofijo, 50 K, mesto venca na krsto pokoj. g. Marjeti Bizilj; dalje je poslal g. Anton Bulc, posestnik in mesar v Mokronogu, dar 100 K in samostan Maria Erlösung v Rihembergu na Goriškem po upravnistvu »Slovenca« 100 K. Bog plačaj!

Neimenovana gospodična iz Ljubljane je darovala »Posredovalnici za goriške begunce« zaboj obleke, za kar se blagi darovalki tem potom najtopleje zahvalujemo. — Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38, I.

Nikako drastično učinkujoče odvajalno sredstvo naj se ne uporablja, marveč samo Fellerievo milo odvajalno, želodec krepilne rabarbara-kroglice z zn. »Elza«-kroglice. V nasprotju z mnogimi drastičnimi odvajalnimi sredstvi so te popolnoma neškodljive in brez posledic, ne dražijo čreves in jih pozneje ni treba trajno porabljati. Krepe želodec in črevo, povzroče slast do jedi in se brez pomisleka lahko dajo tudi otrokom. 6 skatelj pošlje franko za le 5 K 57 vin lekarnar E. V. Feller, Stubica Elsa trg 134 (Hrvatska). Fellerjevega bol lajšajočega rastlinskega fluida z zn. Elza-fluid stane 12 steklenic franko le 7 K 32 vin. (iv)

DEKLE

z dežele išče službe h kakoli boljši hiši na deželi za hišna dela in za pomoč v kuhinji. Razume se tudi na vsa kmečka dela. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 1636 (ako znamka za odgovor).

Gospodična

mehlovano sobico

išče malo

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Samostojna« 1639

Ako morate k vojakom

in vsled sedanjih razmer ne morete več voditi svoje trgovine, ponudite svojo registrirno blagovno naravnost tovarni Dunaj VII. Stebensterngasse 31. 1613

Za izvrševanje

sobo-slikarskih del

se priporoča

ANT. PETEK, Sv. Peira cesta 20. 1638

Sprejem v trajno delo

mizarskega pomočnika

1640

Oženjen, brez otrok ima prednost.

Stanovanje v hiši brezplačno.

M. Gogača, mizar na Bledu.

NIGHTS ÜBER DER GERO BERNSTEIN SALBE

Srbečico, potenje, solnčarico, hraste, izpuščaj, kožno bolezn, stare rane odpravi hitro in sigurno

fantarsko mazilo

Ne sme in ne sme biti, št. 10000 5 K, veliki lonček 5 K, družinski lonček 3 K z navodili. A temu spredajoče jantarsko mazilo 4 K. — Izdalo ga je: **Grob Sándor**, lekarnar, Nagy Kőrös St. 51.

Pohištvo za spalnico

temne barve v dobrem stanu se takoj proda. Kje pove upravništvo Slovenca pod 1619.

Iščejo se pošteni starši na Dolenjskem brez lastnih otrok, z lastno hišo in nekaj posestva, ki bi vzeli petletnega

dečka za svojega

brezplačno v popolno oskrb. Deček bo imel 3000 kron dote. Pogodba bi se sklenila pri sodnji. Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod št. 1634

Glasovirje, pianine harmonije in orhestrijena

S. Kmetetz
Ljubljana,
Kolodvorska ulica 26.

124

Ovčji sir,

polnomasten (vollfett) v sodčkih po 30—50 kg,

malinov sok

ter suhe češplje pošilja I. Gigovič, Sisak, trgovina drv. 1538

Kupi se takoj

elektr. motor

s 3. konj. silami, 110 volti za enakomerni tok. Ponudbe pod Motor 360 na upravo »Slovenca«

Dovršeni šestošolec se sprejme kot

ASPIRANT

v lekarni A. Šusteršiča v Krškem. 1629

Ponudite

1573 (12)

Kostanjev les

v hlohah ali polenju, edino

tvrdki

Vinko Vabič, Žalec

Takojšnje plačilo proti duplikatu voznega lista. Kulantno poslovanje! Navesti je ceno, množino v vagonih in rok oddaje.

Kostanjeve in bukove hlode

kupi vsako množino franko vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pisane ponudbe z navedbo cen.

136

Mestna hranilnica v Radovljici

Kmetska hranilnica in posojilnica v Radovljici

Posojilnica v Radovljici

dovoljujejo si tem potom naznaniti, da bodo pričeni z dnem 1. julija 1917 zjutraj za stranke uradovale

od 8. ure zjutraj do 2. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih

ter prosijo, da blagovoli p. t. občinstvo vzeti to na znanje

Ravnateljstvo

Mestne hranilnice v Radovljici

Ravnateljstvo

Kmetske hranilnice in posojilnice v Radovljici

Ravnateljstvo

Posojilnice v Radovljici

Trgovsko pomočnico

dobro prodajalko, sprejme JOS. ERRATH, trgovina mešanega blaga v Mokronogu, Dolenjsko

Trgovski vajenec

ki se je že dve leti učil te stroke, išče mesta v kaki manufakturni trgovini. Naslov pove uprava Slov. pod št. 1626.

2 hiši

na prodaj v Mariboru. I. hiša v Cersarski ulici št. 4. II. hiša vogal Stare poštnice ulice št. 11 in Victringhofove ulice. Pojasnila daje gospa M. KOPRIVNIK, Radlgsasse 15, Maribor.

Podiranje hiše

se odda v izvršitev in se v to svrhu prodava ves porabni stavbni material (strešna in zidna opeka, kamenje, deske itd.) — Ponudniki naj se oglase (od 2. do 3. ure pop.) do 10. julija na Sv. Petra cesti št. 69 v Ljubljani. 1621

DEKLE pošteno in pridno želi službo v župnišču kot kuharica. Vajenec vsega gospodinjstva. Ima tudi gospodinjstvo. Prijazne ponudbe se prosijo na upravo Slovenca pod šifro »KUHARICA«.

Enonadstropna hiša

z vrtom

v Ljubljani, Galjeveca št. 3, so prestovaljno proda. Pojasnila daje gospa Marija Jane, trgovčeva soproga v Šmarju pri Ljubljani. 1595

Naravnost od tovarne dobavlja:

motorje na bencin

od 1—25 HP, ležeče in stoječe konstrukcije

lokomobile na bencin

od 1—16 HP, ležeče in stoječe konstrukcije

motorje na surovo olje

od 8—30 HP

lokomobile na surovo olje

od 8—30 HP posebno primerne za pogon mlatilnic; ugodne cene, največje jamstvo za navedene stroje.

A. B. C. družba za motorje z o. j.,
Dunaj V. Franzensgasse 12.

Telefon 7143.

Naslov za brzojavke: Ruhrwerke, Dunaj.

Tovarna Guntramdsdorf pri Dunaju.

Tel. 13.

Naslov za brzojavke:

Motorenfabrik, Guntramdsdorf.

1343 G